

KOLLEKTIIVINEN KULTTUURI
WIKI AVOIMEN PROJEKTIHALLINNON VÄLINEENÄ
LAURA-MAIJA HERO

TUOTTAJA 2020

KIRJOITAJA

Kirjoittaja toimii Metropolia Ammattikorkeakoulun lehtorina kulttuuri-tuotannon koulutusohjelmassa sekä Tuottaja2020 -hankkeen tutkijana ja koordinaattorina. Hän on aikaisemmin työskennellyt kansainvälisissä kokemuksellisten markkinointiratkaisujen kehittämistehtävissä sekä markkinointiviestintään ja brändinhallintaan liittyvissä tehtävissä teknologiateollisuudessa. Lisäksi hän on toiminut visuaalisen kulttuurin saralla moninaisissa tuottajan tehtävissä kuvataiteen järjestöissä. Kirjoittaja on peruskoulutukseltaan FM (estetiikka, taidekasvatus) ja opiskellut myös mm. Aalto-yliopiston Taideteollisessa korkeakoulussa.

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

TUOTTAJA2020

Laura-Maija Hero (2012) Kollektiivinen kulttuuri. Wiki avoimen projektihallinnon välineenä

ISBN 978-952-5797-60-2 (pdf)

Tuottaja2020 - Osaraportti 11
Metropolia Ammattikorkeakoulu
Kulttuuri ja luova ala
Helsinki 2012

Tämä kartoitus on toteutettu osana Metropolia Ammattikorkeakoulun koordinoimaa, opetushallituksen hallinnoimaa ja Euroopan Sosiaalirahaston osarahoittamaa Tuottaja2020 -hanketta. Hanke on toteutettu yhteistyössä Metropolia Ammattikorkeakoulun, Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiö Cuporen, Mikkelin ammattikorkeakoulun, Yrkehögskolan Novian, Humanistisen ammattikorkeakoulun ja Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU ry:n kanssa.

Laura-Maija Hero 2012

Tämän kirjan teksti on julkaisuhetkellä vapautettu yhteisöomistukseen (Public Domain). Tekstiä voi vapaasti kopioida, julkaista ja muokata, kokonaan tai osittain vain, jos tekstin mainitset alkuperäisen tekijän.

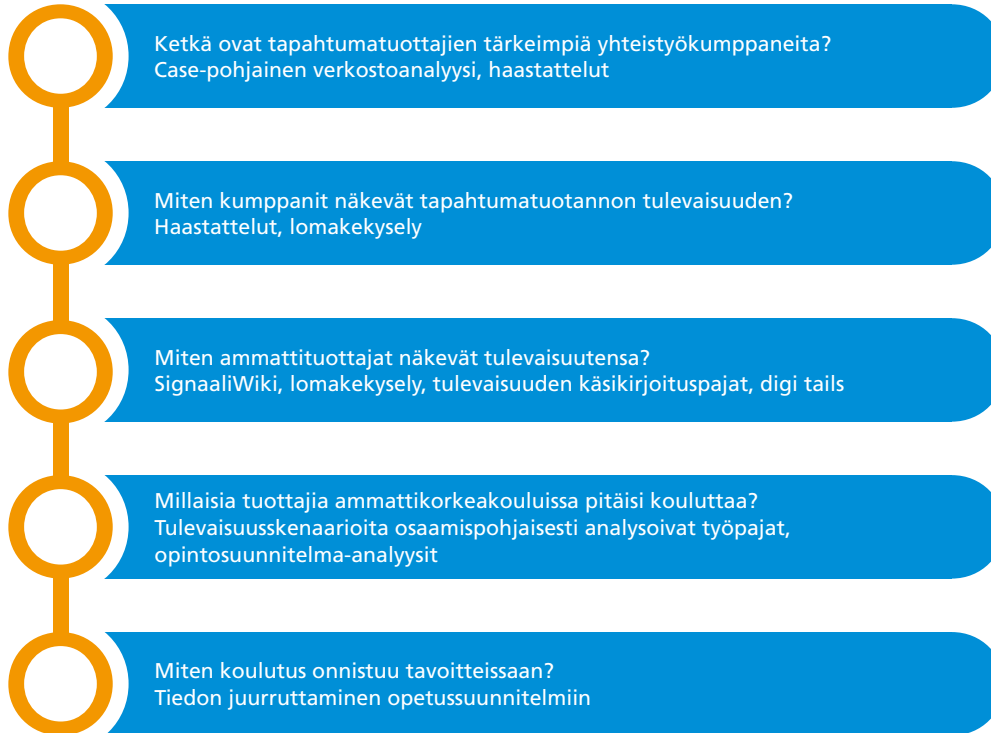
Kirja on luettavissa ja kopioitavissa internetissä: <http://Tuottaja2020.metropolia.fi>

Kannen kuva: C!... (Flickr.com) | Taitto: Riikka Käkelä-Rantalainen

TUTKIMUSPROSESSI

KOLME VUOTTA – VIISI SYKLIÄ

Aluksi

Tämä julkaisu on 11. raportti syksyllä 2009 alkaneesta Tuottaja2020 -hankkeesta. Hankkeen hallinnon välineeksi otettiin jo suunnitteluvaiheessa Confluence-alustalla toimiva wiki. Matkan varrella wikissä kokeiltiin muitakin mahdollisia tapoja hyödyntää virtuaalista yhteistoimintaa. Wikiä testattiin niin mahdollisena tutkimusaineiston keräämisen joukkoistamisen paikkana, tuotoksiemme kysynnän luomisen välineenä kuin avoimena viestintäkanavanakin. Tässä raportissa esittelen kokemuksemme wikistä jakaakseni parhaita käytäntöjä sen perustamista harkitseville. Punnitsen wikin erilaisia mahdollisia käyttötapoja sekä sen mahdollisuutta luoda kollektiivista kulttuuria. Yhteiskunnassamme on nähtävissä laajempikin wikijattelun megatrendi, ja yhteiskehittelylle on nyt kysyntää. Voisiko wiki olla tällaisen trendin apuna, kun joukkoistettu- ja aineiston keräämisen prosesseja tehdään, tai ehkä jopa uudenlaisen markkinoinnin tärkeä apulainen?

Tuottaja2020 wikityöhön ovat osallistuneet lähinnä hankkeen tutkijat. Kiitos kärsivällisistä ponnisteluistanne Tuottaja2020 -wikissä sekä innostuneesta toiminnastanne tutkijaklubissa niin virtuaalisesti kuin livenäkin! Erityiskiitos Tuottaja2020 -tutkimuspäällikkö Katri Haloselle, koska jaksoit uskoa wikiin hankkeen loppuun saakka. Jaksoit yhä uudestaan ja uudestaan yrittää yhteistoimintaa wikissä ja tukea niinä hetkinä, jolloin olisin jo mieluummin perustanut vaikka blogin wikin tilalle. Kiitos myös

hankkeemme loppuajan koordinaattori Tanja Juntolle, kun otit hoitaaksesi suuren osan wikityöstä ja mahdollistit sen, että minä sain keskittyä paremmin tutkimus- ja selvitystöihin.

Tuottaja2020 oli Euroopan sosiaalirahaston (ESR) osarahoittama valtakunnallinen hanke, joka liittyi opetushallituksen hallinnoimaan Manner-Suomen ESR-ohjelman työmarkkinoiden toimintaa edistäviin hankkeisiin. Euroopan sosiaalirahastosta tuetaan muun muassa työelämän tarpeisiin vastaavan koulutuksen järjestämistä sekä opintojen jälkeen työelämään siirtymisen vauhdittamista. Tuottaja2020 -hankkeen päämääränä oli ennakoida kulttuuritapahtumien tuotannon muutosta ja muutoksen myötä tulevia haasteita tuottajan osaamiseen. Hankkeessa korostuivat sekä tuottajien että tuottajia ympäröivän toimijakunnan näkemykset. Keskiössä olivat etenkin tapahtumatuotannon parissa työskentelevään kulttuurituottajaan kohdentuvien osaamishaasteiden tunnistaminen. Tutkimusprosessi tähtäsi kotimaisen ammattikorkeakoulutasoisen kulttuurituottajakoulutuksen kehittämiseen.

Helsingissä 5.2.2012

Laura-Maija Hero

SISÄLTÖ

Aluksi	5
1 Johdanto	8
2 Tuottaja2020 -wikin muoto ja kuva	12
Väite: Projektin kosketuspisteet netissä yhteensä vasta mahdollistavat avoimuuden	14
Väite: Wiki kommunikoi monella tasolla: sisällöt voidaan jakaa yhteiskehittelyä vaativiin, tiedotettaviin ja arkistoitaviin sisältöihin.	15
3 Wiki projektin työtiimin alustana	18
Väite: Wiki on käyttäjiensä mielestä hyvä projektihallinnon väline	18
Väite: Hyvä wikisivusto olisi ollut visuaalisesti viehättävä, leikkisä, blogimainen, helposti editoitava	22
Väite: Wiki ei automaattisesti edistä työtiimin kollektiivista kulttuuria	26
4 Motivaatiotekijät wikityössä	29
Väite: Wikityöhön täytyy jokaisen löytää omat henkilökohtaiset motivaation lähteet.	29
Väite: Kumppanuusorganisaatioissa wikityö vaatisi henkisen johtajan – innostavan fasilitaattorin	30
Väite: Wikin ylläpitäjä tarvitsee oman Wikisensein	32
5 Wiki yhteisöllisenä aineiston keräämisen ja tuottamisen alustana	34
Väite: Käyttäjät lahjoittavat mieluummin yrityksellesi tai projektillesi sisältöjään – jos se vain on helppoa ja nopeaa ..	34
Väite: Parhaimmillaan wiki tarjoaisi ryhmähuippuosaaajuutta, mutta yhteiskirjoittaminen on wikissä hankalaa	37
6 Wiki nykymarkkinoinnin näkökulmasta	41
Väite: Wikit ovat tärkeä osa yrityksen tai projektin Markkinointi 3.0:aa	41
Väite: Wiki mahdollistaa kuratoidun vakoilun	44
Väite: Wiki on ihan hyvä tutkimustiedon kysynnän luomisen väline	46
7 Lopuksi – Kollektiivinen wikikulttuuri herää!	48
Lähteet	49
Kuvat	50
Liitteet	51

1 Johdanto

Internetin ja sosiaalisen median palvelujen kehittyessä digitaalitekniologiaa käytetään aivan toisella tavalla kuin aikaisemmin. Internetin luonne on muuttunut tiedon säilytyspaikasta tiedon jakamis- ja tuottamispai- kaksi, jossa tehdään käytännössä yhteisiä projekteja ja keksitään uusia tapoja ratkaista vaikeitakin ongelmia. Tuottaja2020 -hanke oli kolmi- vuotinen tutkimushanke, jossa pyrittiin kehittämään kulttuurituotannon tutkintoon johtavaa koulutusta ennakoimalla kulttuurin tulevaisuutta osallistamalla kentän toimijoita yhteiseen kehitysohjelmaan. Näitä toimijoi- ta olivat kouluttaja-tutkijat (Tuottaja2020 -hankkeessa toiminut tutkija- klubi), ammatissa toimivat kulttuurituottajat ja koulutuksesta päättävät toimijat (Tuottaja2020 tulevaisuusvertaisiin ja signaalien keräämiseen osallistuneet ammattilaiset) sekä Tuottaja2020 -hanketta suuntavat toi- mijat (Tuottaja2020 -ohjausryhmä). Näitä ryhmiä pyrittiin tuomaan yh- teen niin virtuaalisesti kuin kasvokkainkin.

Yhteisöllisen median sovellukset tarjoavat virtuaalioyöskentelyyn ison määrän erilaisia työkaluja, palveluja ja verkostoja. Jotkin niistä luo- vat infrastruktuuria yleiseen verkostoitumiseen ja vuorovaikutukseen, toiset tarjoavat niihin lisäpalveluja, kolmannet ovat irrallisia työkaluja tai alustoja, neljännet asiasisällön mukaan muodostuvia pieniyhteisö- jä. Haasteeksi työtiimeille muodostuu juuri sen oikean alustan tai pal- velun, juuri sen oikean avoimuuden tai toimintatavan löytäminen. Jo ensimmäisen mahdollisen kompastuskiven tarjoaa tavoitteiden asetta- minen. Tuottaja2020 -projektin virtuaalioyöskentelyn tavoitteet olivat alun perin hyvin korkealla: tavoitteena oli avoin hankehallinto (toiminnan ja raportoinnin läpinäkyvyys), sidosryhmien ja asiakkaiden osallistaminen signaalien keräämiseen, tulevaisuuskuviin yhteisöllinen rakentelu ja skenaariotyöskentelyn moderointi wikissä. (Tuottaja2020 hankesuun- nitelma, 9) Työkaluksi valittiin Confluence-alustalla toimiva wiki, joka perustettiin kesän 2009 aikana osoitteeseen [wiki.metropolia.fi/display/ tuottaja2020](http://wiki.metropolia.fi/display/tuottaja2020).

Projektisuunnitelmassa lupasimme, että "Tuottaja2020 julkaisee ra- portin aiheesta (wiki-pohjainen tiedonkeruu- ja projektihallinnonmal- li), jossa arvioidaan wiki-ympäristön hyödyntämistä projektin aineiston keruussa, moniäänisen keskustelun rakentamisessa ja mahdollisimman avoimessa projektihallinnossa." Käsillä olevalle raportille annettiin suun- nitelmassa tehtäväksi myös hyvien wikikäytäntöjen levittäminen: "Hyvi- en käytäntöjen levittäminen: wiki-pohjainen tiedonkeruu- ja projektihal- linnonmalli (raportti), jossa raportoidaan wiki-ympäristön hyödyntämistä projektin aineiston keruussa, moniäänisen keskustelun rakentamisessa ja mahdollisimman avoimessa projektihallinnossa. Keväällä 2012" (Tuot- taja2020 hankesuunnitelma, 12).

Tuottaja2020 -hankkeessa käytettiin wikiä avoimen hankehallinnon välineenä. Wiki määritteli useimmissa lähteissä melko samalla ta- voin. "Wiki on yhteisöllisen verkon väline ja menetelmä, jonka avulla usea henkilö tuottaa yhteistä sisältöä verkossa." (Confluence-alustan infisivusto, jolla Tuottaja2020 -projektin wiki on). Leino määritte- lee wikin "Wiki on digitaalinen työkalu, jonka avulla ryhmä käyttäjiä ylläpitää ja kehittää yhteistä sisältöä." (Leino 2010, 314). Ja Wki- pedia määrittelee "Wiki on verkkosivusto, jonka sisältöä käyttäjät voivat itse muokata, usein ilman sivustolle kirjautumista. Vuorovai- kutteisuus ja muutosten tekemisen yksinkertaisuus tekevät wikistä tehokkaan yhteisöllisen kirjoittamisen työkalun. (Wikipedia)" Jos wikin määritelmää verrataan sosiaalisen median määritelmiin, voi- daan todeta, että wikin määritelmät uppoavat hyvin myös yleisimpien sosiaalisia medioita kuvaavien määritelmien alle. Esim. Silmät auki sosiaaliseen mediaan 2011 -julkaisu (Silmät auki sosiaaliseen me- diaan 2011, Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisuja 3/2011) määrittelee sosiaalisen median "verkossa tapahtuvaksi keskusteluksi, tiedonrakenteluksi ja tiedon jakamiseksi. Käyttäjät luovat tekniikan avulla yhdessä sisältöjä ja rakentavat ymmärrystä. Osallistujalla on mahdollisuus toimia sekä kuluttajana että tuottajana." (Silmät auki sosiaaliseen mediaan 2011, 4)

Sanaa wiki käytetään myös etuliitteenä monille muille sanoille silloin, kun tarkoituksena on korostaa yhteisöllistä ulottuvuutta. Käytän itse arkipuheessani usein wiki-ihminen tai wikiajattelu -termejä kuvaamaan ihmisen ja hänen toimintansa yhteisöllistä luonnetta. Wikiajattelulla tarkoitan em. käyttäjien eli yhteiskehittelyyn osallistuvien asennetta ja lähestymistapaa, jossa viestinnän avoimuus, sisällön tuotannon kesken-eräisyys ja tekijänoikeuden hämäryys hyväksytään. Wikiajattelu ei siis liity vain wikiin teknisenä välineenä tai foorumina, vaan on ajassamme havaittava suhtautumistapa yhteisölliseen olemiseen, jossa tuottajuus ja käyttäjyys sekoittuvat.

Wikin edut perustuvatkin yleensä juuri osallistavan toiminnan mahdollistamiseen verkossa. Teknisinä etuina voidaan mainita esim.

- Informaation ja tiedon jakaminen: wikin tulee olla avoin ja jokainen ryhmän jäsen voi aloittaa uuden kirjoituksen/artikkelin/keskustelun tai muokata kollegan aloittamaa. Wikissä tehty ideointi ja kehittäminen ovat ryhmätyötä eikä vain kokoelma yksittäisiä ajatuksia.
- Versionhallinta on helppoa. Ohjelmisto säilyttää automaattisesti aikaisemmat versiot, jotka voi tarvittaessa palauttaa.
- Informaation arkistointi: ihan huomaamatta wiki synnyttää informatiovaraston tärkeistä dokumenteista.
- Helppokäyttöisyys: wikin käyttö on kohtuuhelppo kenen tahansa oppia, ja ryhmän sopimilla säännöillä wikin käyttö on yhtä helppoa kuin netin käyttö yleensäkin.
- Hiljaisen tiedon siirtäminen yhteiskehittelyä wikiin on helppoa (mukaillen Leino 2010, 316)

Käyttötarkoitukseltaan wikejä on monenlaisia. Yrityksissä wikejä käytetään projektin sisäiseen viestintään ja projektinhallintaan, yhdistyksissä jopa ainoana verkkosivuna, yhteiskehittelyä harrastavien kesken esim.

Wikipedian tyyppisellä tavalla yhteisölliseen tiedontuotantoon ja tuotteen/palvelun oheisinformaation kehittämiseen ja jakamiseen.

Tässä kirjassa tarkastelen wikiä tutkimus- ja kehityshankkeen hallinnon välineenä. Hallinnolla tarkoitan projektiin osallistuvien kesken tapahtuvaa kommunikoimista sekä projektin ja sen sidosryhmien ja asiakkaiden välistä vuorovaikutusta ja viestintää. Pyrin selvittämään wikin mahdollisuuksia monesta näkökulmasta, jotta Tuottaja2020 -projektin kokemat wikin parhaat ja huonoimmat puolet tulisivat laajempaan tietoisuuteen. Tavoitteenani on jakaa wikin parhaita käytäntöjä niille tuleville projekteille, jotka harkitsevat projektihallinnolleen foorumia. Vuonna 2009 perustetusta Tuottaja2020 -projektin wikistä on nyt lähes kolmen vuoden käyttökokemus.

Lähestyn Tuottaja2020 -wikiä niin välineenä kuin fooruminakin, niin sisältöjen, käyttäjäkokemusten, yhteisöllisyyden, markkinoinnin, kuin avoimen viestinnänkin kautta. En halunnut valita yhtä näkökulmaa, sillä tavoitteenani on piirtää eteesi wikin moninaiset kasvot. Vaikka lupaan otsikossa esitellä wikiä hankehallinnon välineenä, pyrin löytämään ja punnitsemaan myös sen mahdollisuuksia kollektiivisen työkalutuurin edistäjänä.

Tämä selvitys perustuu monipuoliseen aineistoon. Olen tuottanut kaksi e-lomakekyselyä projektiin osallistuneille (talvella 2010 ja 2011) ja tehnyt vertaisanalyysiä eli benchmarkannut muita hyvinä pitämiäni wikejä. Lisäksi olen seurannut wikin kävijämääriä ja niiden kehittymistä suhteessa erilaisiin toimenpiteisiimme. Olen myös yrittänyt mallintaa Tuottaja2020 -projektin nettiläsnäoloa tuomalla nettipalvelujamme yhteen ja suhteuttamalla niitä toisiinsa kosketuspisteanalyysillä. Tätä menetelmää voisi kutsua palvelun kevyeksi prosessianalyysiksi eli "blueprintingiksi". Blueprinting -lähestymistapa tai -menetelmä tarkoittaa prosessianalyysia, jonka avulla voidaan esimerkiksi selvittää prosesseja niiden (asiakas/käyttäjä) kosketuspisteitä mallintamalla (Ojasalo, Moilanen, Ritalah-

ti 2010, 158). Omalla hiljaisella tiedollani on kuitenkin suurin merkitys niin hyvässä kuin pahassa: olen toiminut muiden töideni ohella wikin päivittäjänä ja ylläpitäjänä sekä muiden wikityöskentelyn seuraajana. Näiden aineistojen ja kirjallisuuden perusteella esitän väittämiä, joiden toivon provosoivan sinua punnitsemaan omia kokemuksiasi virtuaalisissa yhteisöissä. Voit vieraillla Tuottaja2020 -wikissä ja arvioida siellä väittämiäni osuvuutta. Kun olet lukenut tämän kirjan, toivoisin sinulta omia kokemuksiasi ja parhaita käytännön esimerkkejä wikiimme kommentteina: wiki.metropolia.fi/dispatch/tuottaja2020 (<https://wiki.metropolia.fi/pages/createpage-entervariables-labeled.action?title=Kommentoi+Wiki%C3%A4mme&templateName=&templateId=0&linkCreation=&spaceKey=tuottaja2020&newSpaceKey=tuottaja2020&fromPageId=10554854&parentPageString=Tuottaja2020>)

2 Tuottaja2020 -wikin muoto ja kuva

Wikiä käytetään Metropoliaassa pääasiassa opetukseen, projektiviesintään ja ideahautomotoimintaan. Tällä hetkellä Metropolian wikissä on yli kaksisataa yhteistä työtilaa, joista suurin osa on avoinna koko Metropolialle ja luettavissa julkisessa Internetissä. Niihin kuka tahansa voi tutustua wikin etusivulla osoitteessa <https://wiki.metropolia.fi>. Metropolian wiki-alustana käytetään Confluence-ohjelmaa. Confluence on yhteisöllisen median väline, jonka avulla voidaan tuottaa vuorovaikutteisia www-sivustoja wiki- eli ryhmätyöperiaatteen mukaisesti. Kunkin työtilan omistaja voi määrittää käyttäjät, jotka voivat muokata joko työtilan kaikkia sisältöjä tai työtilan omistajan määrittämiä sivuja.

Tärkeimmät tiedot (käyttötarkoitus, oppaat) järjestelmästä ovat sivulla <http://wiki.metropolia.fi/display/confguide/Confluencen+infosivusto>. Metropolian wiki-alustalle voi opiskelija ja henkilökunnan jäsen perustaa henkilökohtaisen tai yhteisen työtilan. Yhteisen wiki-tilan voi perustaa esimerkiksi jotakin opintojaksoa tai projektia varten. Yhteiset työtilat on alustettava (avattava) tietohallinnossa ennen käyttöön ottoa. Alustukset tilataan vapaamuotoisella viestillä käyttäjätuesta.

Pääsääntöisesti Metropoliaassa käytetään yhteisöllisen median välineenä Intranetia (Tuubi). Confluencen wikiä voidaan käyttää itsenäisesti seuraavissa tapauksissa:

- Dokumentteja työstetään yhteisöllisen sisällöntuotannon (wiki) periaatteella
- Työtiloissa on mukana ulkopuolisia käyttäjiä

Wikissä siis rekisteröityneet käyttäjät voivat yleensä muokata, lisätä sisältöjä ja kommentoida, mutta kuka tahansa voi lukea sisältöjä rekiste-

röitymättä. Näitä ehtoja on kuitenkin ylläpito-oikeuksilla toimivien mahdollista muuttaa. Usein sivujen ylläpito-oikeudet annetaan useammalle kuin yhdelle henkilölle.

Metropolian Confluence-infosivuilla on yleisiä yhteisöjä, kuten Kehittämisfoorumi, käyttäjien ongelmien ratkomiseksi. Kehittämisfoorumilta löytyi kuvaava alisivu - Ulkoasu - jolle oli kirjoitettu yksi ainoa lause: "Confluencella tehtyjen sivujen ulkoasua on mahdollista kehittää. Oteetaan se työn alle, mutta ei hättäillä, sillä ankeisiin WWW-sivuihin ei tiettävästi kuole. Tämä on tehty 23.9.2008 klo 21:42." Lause tiivistää kaksi wikiajattelun ideaa: perustetaan ketterästi Meille yhteiskehittelyalusta tässä ja nyt! Ja aletaan hommiin! sekä Ei nyt juututa pieniin yksityiskohtiin, hiotaan ulkoasuakin sitten joskus, kun joku ehtii! Näitä kirjoittamattomia sääntöjen poikkeuksia noudatettiin myös silloin, kun Tuottaja2020 -wikisivusto perustettiin vuonna 2009. Sivusto perustettiin nopeasti; ulkoasusta ei niin välitetty, vaan tärkeintä oli saada hankkeen suunnitelma, periaatteet ja tavoitteet kuulutetuksi Internetissä ja hanke löytymään helposti googlettamalla. Toisaalta siihen aikaan ei alusta ollut vielä aivan yhtä kehittynyt kuin tänä päivänä ja esim. linkkeinä toimivien kuvaikonien ja muun visuaalisen sisällön julkaisemiseen olisi tarvittu syvällisempää koulutusta.

Toimin aluksi hankkeessa koordinaattori/tiedottaja/wikiasiantuntijana (yhteensä noin 1/3 lehtorin työni kokonaistyöajasta), ja opettelin wikisensein johdolla parikymmentä minuuttia wikin koodaamista ja editointia. Ensimmäisenä vuotena wikin käyttö oli kuitenkin melko työlästä, ja jouduin usein pyytämään apua senseiltä (kuvaan lähemmin wikisensein järjestelmää luvussa 4). Wikiin päivittäminen vei aikaa ja kiristi hermoja. Ongelmat syntyivät usein alustan kaatumisista ja vaikeasti hahmotettavasta logiikasta, joka oli erilainen aikaisempaan nettisivujen koodaamisen kokemukseeni nähden. Toisaalta olin aikaisemmin päivittänyt ja luonut nettisivuja joskus 90-luvulla, eikä taitoni tai motivaationi ollut päässyt kehittymään. Olin aikaisemmin käyttänyt monia yhteiskehittelyn

alustoja jatko-opinnoissa ja töissäni, mutta en ollut ollut niiden hallinnoinnista mitenkään vastuussa.

Päätimme, että wiki toimisi avoimen hankehallinnon välineenä. Toivoimme, että pärjäisimme pelkällä wikillä, eikä nettisivuja ehkä tarvitsisi perustaa. Uskoimme aluksi, että hankkeen tutkijaklubi tuottaisi lähes kaiken kirjallisen materiaalin yhteistoimintana wikissä joko prosessikirjoittamalla yhteisiä dokumentteja tai ainakin kommentoimalla toistensa tekstejä. Koska hankkeessa oli tarkoitus kirjoittaa monta kirjaa (suunnitelmassa 5 raporttia, loppujen lopuksi päädyimme 12 raporttiin sekä kahteen painettuun kirjaan ja yhteen lehteen) oivalsimme kuitenkin melko pian, että wiki ei olisi siihen kovin taipuva väline. Kommentointiin tarkoitetut työkalut eivät olleet lähimainkaan Wordin kommentointityökalujen tasolla. Jo ensimmäisinä kuukausina huomasimme, ettei kukaan käynyt muuttamassa mitään tekstejä edes pyydettyä. Toivoimme kommentteja esim. pöytäkirjoihin ja muistioihin. Tein tahallani virheitä niiden sisältöihin testatakseni osallistujien wikiaktiivisuuden kehittymistä, mutta ainoa vastaus oli: "En löydä mistään niitä tunnuslappuja, en pääse koko wikiin nyt sisälle."

Ensimmäisenä vuotena uusin jakamistani noin 30 käyttäjätunnuksesta kolmanneksen hukkaamisen takia. Hanketunnukset oli hankittu Tuottaja2020 -ohjausryhmän ja tutkijaklubin jäsenille. Wikitunnukset eivät vaikuttaneet olevan kovinkaan haluttua omaisuutta, eivätkä mitenkään tärkeitä käyttäjille. Jos wikissä olevia sisältöjä joku kommentoi, se tapahtui lähettämällä minulle henkilökohtainen sähköposti. Huomasin kuitenkin pian, että yhteistyömme hankkeen tutkimuspäällikkö Katri Halosen kanssa alkoi sujua. Hän paranteli kirjoittamiani muistioita, lisäili niihin sisältöjä, ehdotteli rakenteeseen muutoksia ja kehitettäviä asioita. Hän jaksoi yhä uudestaan ehdottaa ja aloittaa wikissä yhteistyötä. Ensimmäisen vuoden puolessa välissä aloin nähdä wikin hyödyt, ja motivaatio kehittää sitä kasvoi.

Kuva 1: Tuottaja2020 -wikin pääsivu osoitteessa wiki.metropoli.fi/display/tuottaja2020. (kuvakaappaus 19.12.2011)

Kuvio 1: Tuottaja2020 Internetpalvelun kosketuspisteet suhteutettuna toisiinsa ja mallinnettuna. Tuottaja2020 -hankkeen loppuvaiheessa www-sivut toimivat yhteen wiki-sivujen kanssa, eikä kävijä selkeästi nähnyt, milloin siirtyi wikiin. Toisaalta Facebook-integraatio mahdollisti myös välittömän osallistumisen, jolloin asiakkaamme osallistuminen Wikissämme ei ollut hankkeelle välttämätöntä.

Väite: Projektin kosketuspisteet netissä yhteensä vasta mahdollistavat avoimuuden

Wiki ei oman kokemukseni mukaan voi toimia projektin ainoana sosiaalisen median tai viestintäkanavana verkossa, jos pyritään maksimaaliseen hallittuun avoimuuteen. Saavutettavuus ja houkuttelevuus ovat liian heikkoja. Saavutettavuutta ja houkuttelevuutta lisäävät kuitenkin projektin eri kanavien liittäminen ja linkittäminen yhteen. Jos hankkeen tai projektin kosketuspisteet Internetissä suhteessa sen asiakkaaseen halutaan mallintaa, voidaan käyttää esim. jakoa hallittuihin, hallitsemattomiin ja hankittuihin kosketuspisteisiin (Iso-kangas & Vassisen 2010, 75). Hanke voi hallita vain omia toimenpiteitään verkossa ja käytännössä vain niitä, jotka ovat sivun ylläpitäjän vastuulla. Ei ole kenenkään edun mukaista, että hanke jakaa yrityssalaisuuksiaan netissä. Tutkimushankkeissa yrityssalaisuuksia voivat olla keskeneräiset tutkimukset tai tutkimusaineistot. Toki niitäkin voi jakaa luvan kysytyään.

Hallittua sisältöä on kaikki se, jota yritys itse tuottaa. Sisältöä voi tarvittaessa muokata, lisätä ja poistaa. Hallittu kosketuspiste hankkeessa oli tuottaja2020.metropolia.fi.

Osta! Tuottaja2020 -hankkeen hallittu kosketuspiste on selkeästi markkinointi- eli sisäänheittosivu www-ympäristössä (tuottaja2020.metropolia.fi). Koska Tuottaja2020 oli tutkimushanke, sen keskeisimmät tuotokset olivat julkaisuja (12 kpl). Nämä julkaisut tarjottiin www-alustalla ladattaviksi pdf-muotoisina. Hallitsimme lisäksi tämän sivuston uutisfunktiota, mutta muuten sivusto johdatteli kävijänsä myös hallitsemattomiin sekä hankittuihin kosketuspisteisiimme.

Tämän sivun alle upotimme Inspiroidu&Osallistu! -funktioita, joista keskeisimmät olivat kohderyhmämme näkökulmasta (tuottajakoulutuksen suunnittelijat, opettajat, kulttuurituottajat, koulutuksesta päättävät) Sig-

naaliWiki ja Tulevaisuusverstaidemme suunnitelmat ja tuotokset. Näillä halusimme tarjota mahdollisuuden inspiroitua tulevaisuusajatteluun sekä auttaa kohderyhmäämme toteuttamaan tulevaisuusverstaista omassa organisaatiossaan ja projekteissaan. Toisaalta halusimme tarjota heikkoja signaaleja kohderyhmämme työn tueksi ja innostaa heidän verkostojaan myös keräämään hankkeellemme signaaleja. Inspiroidu&Osallistu! -funktiot olivat siis sivuston ylläpitäjän näkökulmasta hallitsemattomia, sillä ne tarjosivat vain alustan asiakkaamme sisällöntuotannolle ja hankkeemme tutkijoille julkaista omia tuotoksiaan (tulevaisuusverstaista koskeva materiaali). Näiden sivujen sisällöt olisivat voineet haitata Tuottaja2020 -brändiä asiakkaamme tai muun kävijän silmissä, koska sisältöjä ei aktiivisesti monitoroitu. Sisällöt osoittautuivat kuitenkin hankkeemme asiaa edistäviksi, eikä loukkauksia ilmennyt. Ainostaan Wikissä hankkeemme tutkijoiden yhteisesti ylläpitämä Tulevaisuusverstaat-sivu vaikutti jatkuvasti niin keskeneräiseltä ja puutteelliselta sisällöllisesti, että pohdin monta kertaa, pitäisikö suora linkki www-sivuiltamme poistaa. Oli vaikea saada tutkijoita motivoitumaan oman työnsä ja suunnitelmiansa julkaisemiseen ja tuotoksen lataamiseen Wikiin. Vaiva oli melko suuri: isojen tiedostojen ja äänitteiden lataaminen on hidasta, uusien sivujen perustaminen taitoa vaativaa, ja luvatkin olisi pitänyt kysyä kirjallisena osallistujilta. Onneksi kuitenkin joistakin tulevaisuusvertaista saatiin Wikiin kattavat aineistot kalvoineen, videoineen ja kuvineen.

Hankitut kosketuspisteet Tuottaja2020 -hankkeelle olivat Facebook-ryhmä ja Uutiskirjeen tilausfunktio www-pääsivulla. Näiden kautta saimme johdateltua lukijoitamme wikiinkin, mutta liikenteestä ei ole saatavilla tarkempaa analyysiä. Hankituksi nämä tekee mielestäni se tosiasia, että Facebook-ryhmäämme täytyy asiakkamme aktiivisesti käydä tykkäämässä voidakseen katsoa sen sisältöjä. Uutiskirjeen tekee hankituksi taas se, että kävijän on aktiivisesti täytettävä tilauslomake www-sivuillamme.

Väite: Wiki kommunikoi monella tasolla: sisällöt voidaan jakaa yhteiskehittelyä vaativiin, tiedotettaviin ja arkistoitaviin sisältöihin.

Sisältöjä voidaan viedä wikiin täysin valmiina tai ne voidaan työstää wikissä yhteisesti valmiiksi. Wikissä tapahtuva sisällöntuottaminen ja -muokkaaminen ovat toimijoille läpinäkyviä prosesseja, joissa virheiden esiintymisen mahdollisuus pienenee, kun useampi yksilö osallistuu sisältöjen tarkasteluun.

Toisaalta prosessi on usein myös täysin julkinen, kuten ESR-rahoitteisten projektien tulisi nähdäkseni olla. Jos projektin wiki on avoin Internetissä, on kaikki sisältö löydettävissä myös googlaamalla. Wikin hallinnoijien on siis päätettävä etukäteen avoimuuspolitiikasta ja kerrottava siitä kaikille wikiin sisältöä tuottaville. Joitakin osia voi toki suojata näkymään vain tietyillä henkilöillä tarpeen mukaan. Tuottaja2020 -hankkeen toimijat (ohjausryhmä, tutkijaklubi ja toimihenkilöt) olivat tietoisia hankkeen julkisuusperiaatteesta alusta saakka. Se on mainittu projektisuunnitelmassa, jonka mukaan rahoitus hankkeelle on saatu.

Projektisuunnitelmassa wiki nähtiin niin yhteiskehittelyn alustana, yksisuuntaisen tiedotuskanavana kuin säilytysarkistonakin. Sen avulla pyrittiin tekemään hankkeesta läpinäkyvä: "Projektin toiminta toteutetaan mahdollisimman avoimesti wiki-ympäristössä. Wikiä käytetään tiedottamisen, tiedon keruun ja tulosten työstämisen alustana. Lisäksi itse ennakkointiprosessi, ja etenkin sen projektitoiminnallisuus ja menetelmätoiminnallisuus dokumentoidaan wiki-alustalle, jota kautta prosessin seuraaminen ja kommentoiminen mahdollistuu kaikille halukkaille." (Tuottaja2020 hankesuunnitelma 2009, 11). Suunnitelmassa myös yksilöitiin ne osa-alueet, joissa wikiä hyödynnettäisi. Yhteiskehittelyn alustana wikin suunniteltiin toimivan erityisesti aineistojen keräämisvaiheessa, mutta myös koko tutkimusprosessin ajan: "Koko (tutkimus)prosessin ajan rinnalla kulkee avoin wiki-ympäristö, jossa tapahtuu osa tarinoiden kehittelystä ja aineiston keruusta." (Tuottaja2020 projektisuunnitelma 2009, 8)

Aikajanalla projektisuunnitelmassa lupasimme toimintamme integroituvan wikissä.

Kuvio 2: Tuottaja2020 -projektisuunnitelmasta poimitut wikiä koskevat ja wikissä konkrctisoituviksi suunnitellut toimenpiteet vuosille 2009 – 2012 (Tuottaja2020 hankesuunnitelma, 9)

Wiki nähtiin mahdollisena asiakaspalautteen keräämisen foorumina:

”Miten projektin asiakaspalaute kerätään? Projektissa ei ole varsinaisia osallistujia. Wiki-ympäristöä hyödynnetään siten, että halukkaat voivat jättää projektin kotisivulle palautetta ja kehittämisideoita. Lisäksi pyritään aktivoimaan alan keskustelua wikityökalun avulla.” (Tuottaja2020 hankesuunnitelma, 12)

Wiki nähtiin myös hankkeen tiedotuskanavana:

”Miten projektista tiedotetaan: www-sivuston keskeinen osa on wikiympäristö, jossa tiedotetaan projektin toiminnan ohella osallistumismahdollisuuksista, projektiprosessin etenemisestä sekä menetelmällisten kokeilujen etenemisestä.” (Tuottaja2020 hankesuunnitelma, 12)

Wikin ylläpitoon ja kehittämiseen palkattiin heti hankkeen alussa os aikainen työntekijä. Työajaksi budjetoitiin kaksi henkilötyökuukautta ajalle elokuu 2009 - heinäkuu 2012 nimikkeellä wiki-/verkko asiantuntija. Toimin siis wikin ylläpitäjänä ja kehittäjänä muiden roolieni ohessa vajaan kolmen vuoden aikana yhteensä noin 320 tuntia.

Wikissä olevat sisällöt voidaan jakaa yhteiskehittelyä vaativiin, yksisuuntaisesti tiedotettaviin ja säilytettäviin sisältöihin. Tuottaja2020 -wikiinkin tämä pätee.

Projektin alussa lupasimme lanseerata www-sivun ja wikisivuston, ja näin teimme. Vuonna 2010 lisäsimme wikiin sivuja, joihin tulevaisuusverstaiden ohjaajat saivat lisätä verstaiden suunnitelmia ja aineistoja. Verstaissa kerättiin lupia (Digitarinoiden julkista esittämistä koskeva lupa), jossa viitataan wikiin ”Tuottaja2020-hankkeelle on tarkoitus valmistaa myös internet-portaali, joka toimii julkisena tiedotuskanavana, ja jossa projektin osa-alueita ja tuotoksia esitellään.” Saimme siis luvan julkaista wikissä ”tulevaisuusikkunoita” eli tule-

Yhteiskehittelyä vaativat sisällöt	Yksisuuntaisesti tiedotettavat sisällöt	Säilytettävät sisällöt
<ul style="list-style-type: none"> • Yhteisten julkaisujen tekstit • SignaaliWiki: Syötä signaalisil • Viimeisimmät tapahtumat-päiväkirja • Tulevaisuusverstaiden suunnitelmat 	<ul style="list-style-type: none"> • Hankekuvaus • Viimeisimmät tapahtumat-päiväkirja • Kokousmateriaalit ja muistiot • Tulevaisuusverstaiden materiaalit ja toteutussuunnitelmat sekä tuotokset 	<ul style="list-style-type: none"> • ESR-raportit • Kokousmateriaalit ja muistiot • Viestintämateriaalit • Arviointidokumentit

Kuvio 3: Wikissä olevat sisällöt voidaan jakaa yhteiskehittelyä vaativiin, yksisuuntaisesti tiedotettaviin ja säilytettäviin sisältöihin. Tuottaja2020 -wikissä on ylläpidetty kaikkia näitä sisältöjä.

vaisuuskuvia, joita pajoissa tuotettiin (esim. toivottavia/ ei-toivottuja tulevaisuuskuvia tarinamuodossa, videomuodossa), ja annoimme wikissä mahdollisuuden aineistojen kommentointiin. Niitä kommentoitiin huonosti. Seminaareissa ja muissa tilaisuuksissa esitimme kuitenkin aktiivisesti videoita eli digitarinoita (ks. lähemmin verstaiden pedagogiikasta Hero 2011 sekä tulevaisuusajatteluun sparraavista menetelmistä 2012).

Vuonna 2011 avasimme wikiin edistyneemmän version Tulevaisuusverstaille, ja liitimme suoran linkin www-sivuiltamme tälle wikissä hallinnoidulle tulevaisuusverstassivustolle. Näin saimme enemmän ja jopa reaaliaikaista julkisuutta verstaille (yli 30 verstasta pidettiin lukuvuonna 2010–2011). Reaaliaikainen julkisuus tarkoitti sitä, että verstaan ohjaaja eli hankkeemme tutkija syötti tulevaisuuskuvia ja videoita wi-

kiin heti työpajan aikana, ja niistä kiinnostuneet muut tutkijat saivat ne tutkimusaineistoikseen heti siltä istumalta. Samalla aineistot olivat esim. rahoittajamme, ohjausryhmämme ja kohderyhmämme ulottuvilla sensuroimattomana, mutta silti luvallisesti julkaistuna (tekijänoikeus voitiin suojata joko nimeämällä aineistot pelkän tekijän etunimen mukaan sekä keräämällä julkaisuluvat tekijöiltä). Vuonna 2011 tutkijat käyttivät wikissä julkaistuja aineistoja tutkimuksissaan monipuolisesti hyödykseen, esim. teoksen ”Kulttuuri katalysoi. megatrendien tähtäminen kulttuurituotannon kentälle” (Halonen 2011) perustuu wikissä kerättyihin heikkoihin signaaleihin.

Myös verstaiden metodikuvaukset wikissä julkaistuista suunnitelmista ovat tutkimusaineistoja (Hero 2011 ja 2012), eli kaikki wikissä julkaistu aineisto ja kommentit on otettu huomioon tutkimuksissamme.

Seuraavassa luvussa pyrim esittelemään Tuottaja2020 -hankkeen tutkijoiden ja toimihenkilöiden wikikokemukset.

3 Wiki projektin työtiimin alustana

Tuottaja2020 -wikistä suunniteltiin ensisijaista työtiimin toiminnan alustaa. Tämä ilmenee projektin budjetistakin: matkakustannuksiin oli varattu huomattavan vähän rahaa. Tarkoituksena oli tehdä paljon virtuaaliyhteistyötä ainakin tutkijoiden kesken. Tarkastelen seuraavaksi wikityön onnistumista sen ydinkäyttäjryhmän kokemusten perusteella.

Väite: Wiki on käyttäjiensä mielestä hyvä projektihallinnon väline

Confluence wikiä voisi ensisijaisesti luonnehtia projektihallinnon välineeksi, jonka on tarkoitus kerätä, dokumentoida ja arkistoida hankkeen toimenpiteet yhteen paikkaan ja toimia avoimena tietokantana. Wikin ottaminen Metropolian Tutkimus- ja kehityshankkeiden työkaluksi perustui tavoitteen päästä reaaliaikaisesti päivittämään sisältöjä, ja periaatteena oli myös, että wikissä on läsnä jokaisen hankkeen koko elinkaari. Tällaiset tavoitteet olivat toteutuneet muissakin Metropolian tutkimus- ja kehityshankkeissa. Selvityksen mukaan (Laasonen 2010) em. periaatteet toteutuivat ainakin VOIMAA-hankkeessa, joka toteutettiin samoihin aikoihin Tuottaja2020 -hankkeen kanssa. (Laasonen 2010, 45)

VOIMAA-hankkeen wikissä identifioitiin haasteitakin. VOIMAA-wiki ei kehittynyt aivan sellaiseksi, kuin sen alkuvaiheessa oli suunniteltu kehittyvän. Se ei monien käyttäjiensä mielestä toiminut täydellä potentiaalillaan, eikä siitä tullut sellaista yhteisöllisen toiminnan välinettä, joka se olisi voinut olla. Esimerkiksi ulkopuolisten toimijoiden mukaan ottaminen Metropolian hallinnoimaan wikiin on osoittautunut haasteelliseksi niin Tuottaja2020 kuin VOIMAA-wikissäkin lähinnä teknisistä syistä eli tunnusten ja turvallisuussertifikaattien vuoksi.

Wiki hallinnollisena välineenä on useimpien käyttäjien mielestä kuitenkin molemmissa projekteissa ollut hyvin toimiva, koska se kokoaa ja säilöö

tietoa hankkeen toiminnasta. Wikin käytettävyys kuitenkin heikkenee, kun aineistoa on niin paljon, etteivät käyttäjät löydä etsimäänsä. (Laasonen 2010, 46) Myös Tuottaja2020 -kyselyt (Ks. kyselylomake, liite x) tukee Voimaa-hankkeen löydöksiä.

Tuottaja2020 -hankkeen ohjausryhmän, tutkijaklubin ja toimihenkilöiden wikiä ja wikityöskentelyä koskevia mielipiteitä kartoitettiin kahteen kertaan hankkeen aikana itsearviointien yhteydessä. Kyselyt tuotettiin e-lomakkeina eli sähköistä alustaa käyttäen. Kysely osoitettiin kummallakin kerralla yhteensä 29 henkilölle. Kyselyt ajoituivat helmikuulle 2010 ja 2011. Ensimmäisellä kerralla hanke oli ollut käynnissä noin seitsemän kuukautta ja toisella kerralla yhden kalenterivuoden kauemmin. Ensimmäiseen kyselyyn vastasi kahdeksan henkilöä (vastausprosentti 27,6) ja toiseen 12 henkilöä (vastausprosentti 41,4). Kyselyn kysymykset poikkesivat toisistaan. Ensimmäisessä 2010 kyselyssä kysymyksiä oli paljon, ja tilaa yksityiskohtaisille wikiä koskeville avoimille kysymyksille ei ollut. Kyselystä erottuu kuitenkin wikityöskentelyä koskevat väittämät, joihin vastaajaa pyydettiin vastaamaan asteikolla 1 (täysin eri mieltä) – 5 (täysin samaa mieltä) – Ei osaa sanoa.

Kaikki vastaajat katsoivat projektin tekevän wikin osalta aktiivisesti toimintamallien kehittämistyötä (50 % täysin samaa mieltä, loput 50 % jokseenkin samaa mieltä). Lisäksi vastaajat uskoivat wikityöskentelyn olevan vakiinnutettavissa osaksi projektiluonteista, mutta pysyvää tutkimus- ja kehittämistyötä. Wikityöskentelyn kehittämistä eivät kuitenkaan kaikki kokeneet innovatiiviseksi. Tämä saattoi johtua siitä, että joillekin wiki oli ennalta tuttu ja toisaalta blogit ja sosiaalisen median välineet olivat monessa hankkeessa toimineet yhteistoiminnan alustoina ennen Tuottaja2020 -hanketta. Wikityöskentely hankkeen keinona edistää hankkeen päämääriä ja tavoitteita on selkeästi tulkittavissa myönteisesti vastaanotetuksi.

Vaikka kaikilla kyselyyn vastanneista oli tunnukset wikiin, 41,7 % ei ollut käynyt Wikissä ollenkaan toisen kyselyn aikaan eli hankkeen puoleen vä-

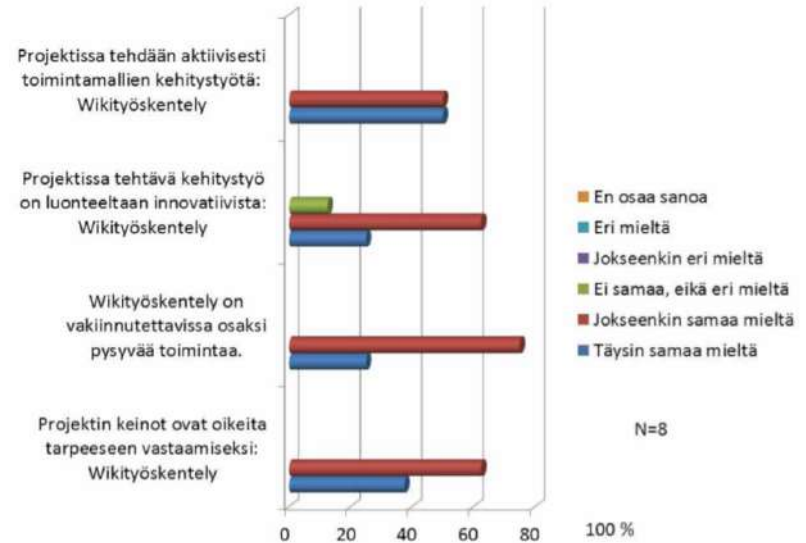

liin mennessä. Oman arvionsa mukaan vähän oli käynyt 33 %. Toisaalta aktiivisia kävijöitä vastaajista oli tasan puolet eli 50 %. He olivat käyneet wikisivustolla 10 kertaa tai useammin. Tähän joukkoon kuuluvat varmasti kaikki toimihenkilöt, mutta sen lisäksi myös ainakin suurin osa tutkijaklubilaisista. Todennäköisesti jotkut ohjausryhmän jäsenetkin olivat aktiivisia wikikävijöitä, sillä heiltä sain sähköpostiini usein kommentteja ja parannusehdotuksia kokousmuistioihin.

Wikin käyttöä ei koettu todella hankalaksi, vaikka niin voisinkin olettaa vähäisen aktiivisuuden takia. Vain 25 % piti wikin käyttöä hieman hankalana. Todella hankalaa wikinkäyttö ei ollut yhdenkään vastaajan mukaan. Vaikka käyttöä ei koettu hankalaksi, on Confluence-alusta ja wikimme saanut paljon kritiikkiä osakseen käyttäjäturvallisuudesta suullisten palautteiden ja keskustelujen yhteyksissä. Kyselyssä käyttäjäturvallisuutta kritisoitiin: "Sen visuaalinen rakenne ja ilme ei ole käyttäjäturvallinen. On usein hankala loogisesti päätellä mistä löytää etsimänsä." Käyttöalusta ei muistuta riittävästi www-maailman parhaimpia rakenteita tai logiikkaa, mutta toisaalta kyse saattaa olla myös siitä, ettei Tuottaja2020 -wikin suunnitteluun ja graafiseen ilmeeseen sekä käyttöliittymään voitu resurssien ja osaamisen takia panostaa riittävästi.

Vastaajista 50 % oli katsonut ohjausryhmän muistioita, 66,7 % oli katsonut projektin julkaisuja, 58,3 % oli seurannut projektin tiedotusta ja vain muutama oli käyttänyt tutkijoiden yhteistä työskentelyalustaa. Wikin positiivisimmaksi ominaisuudeksi nähtiin yksisuuntaiset ominaisuudet, kuten tiedotus ja arkistointi: "(Wiki) on toiminut hyvin hankkeen arkistona, riittävän helppo käyttää siitä näkökulmasta".

Kukaan ei myöntänyt kommentoineensa wikissä jokaisen wikisivun alaladassa olevalla Kommentoi-funktiolla. Vastanneet kertoivat osallistuneensa wikin sisältöjen luomiseen "antamalla alkuun hieman wiki-innostusta", "kirjoittamalla sisältöjä", "syöttämällä heikkoja signaaleja", "kommentoimalla käsikirjoituksia" sekä "laittamalla oman työn dokumentointia wikiin".

Kuvio 4: Käyttäjille osoitetun wikikyselyn (2010) tulokset tiivistettynä.

Asteikolla "1= täysin eri mieltä, 5= täysin samaa mieltä, EOS = en osaa sanoa" oltiin seuraavien väittämien kanssa jokseenkin samaa mieltä:

- Keskiarvo 3,75 / 5 Wiki on sopiva projektihallinnon väline.
- Keskiarvo 3,83 / 5 On hyvä, että projektin asiat ovat julkisessa wikissä.

Samalla asteikolla väittämän "En haluaisi nimeäni mainittavan projektin wikissä, koska se löytyy silloin googlehauilla." kanssa oltiin jokseenkin eri mieltä (keskiarvo 2/5)

Kyselyyn vastanneiden oli vaikea kuvitella projektille parempaa hallinnon välinettä. Vain yksi henkilö eli 8.3 % oli sitä mieltä, että blogi olisi sopivampi projektihallinnon väline. "Blogin rakenne on yksinkertainen ja palvelisi erityisesti tiedotusta. Osa blogista voisi olla mukana olevien työskentelyalusta. Arkistona esimerkiksi Google Docs on yllättävän toimiva." (Kysely 2 / 2011)

Yksi henkilö eli 8,3 % oli sitä mieltä, että sähköpostittelu olisi parempi, yksi henkilö eli 8,3% oli Skypen kannalla. Mutta 17 % eli kaksi henkilöä oli sitä mieltä, että ConnectPro-huone tai kokous kuukausittain palaverihuoneessa olisi parempi vaihtoehto. Perustelut vaihtelivat, esimerkiksi: "ConnectPro on kätevä, mutta vaatii investointeja mm. kokousmikrofoniin. Skype on hyvä, vaatii sankaluurit ja webcam on hyvä lisä."

Fyysiset kokoukset koettiin tärkeinä ja pelkkään virtuaalityöskentelyyn ei haluttu siirtyä: "Kokoukset (ovat) joka tapauksessa tärkeitä sähköisten alustojen lisäksi." Luottamuksen katsottiin syntyvän ensisijaisesti fyysisissä palavereissa: "Kasvokkaiset tapaamiset eivät koskaan mene hukkaan, niillä luodaan ryhmän jäsenten välistä luottamusta. Mutta, jos aika ei riitä, webcamilla toisten näkeminenkin on aika hyvä juttu."

Useimmat kokivat wikin jälleen yhdeksi erilliseksi alustaksi, johon täytyi erikseen "mennä". "En oikeasti tiedä. Mikä tahansa yhteydenpito pitää vain olla niin lähellä normirutiinia. Muuten jää tekemättä ja "menemättä" johonkin uuteen. Sähköpostia on kuitenkin muista syistä pakko lukea. Tuleeko wikistä viesti spostiin, kun joku tekee jotain? Siis wikistä?" Välineiden suuri määrä koettiin haasteeksi: "Wiki on ylimääräinen osoite, jossa pitäisi käydä kurkkimassa – näistä on tulvaa arjessa".

Hankkeessa koettiin yhteiskirjoittaminen wikissä erittäin hankalaksi. Kysyin hankkeen tutkimuspäällikön (Katri Halonen 19.1.2012) kokemusta yhteiskirjoittamisen alustana, koska hän sinnikkäästi jaksoi yrittää käynnistää sitä moneen kertaan. "Tuottaja2020 tutkimustekstien yhteiskehit-

tely tapahtui pääasiassa Google Docsissa eikä wikissämme. Mistä arvelet tämän johtuvan?" Tutkimuspäällikkö pystyi suoralta kädeltä listaamaan wikin puutteita sekä erittelemään Google Docsin houkuttelevuutta:

- (Yhteiskirjoittamiseen) wiki edellyttää täysiä (editointi) oikeuksia (osa alueista suljettuja), jotka taas edellyttävät kirjautumista. Käytännössä kirjoittamiseen osallistujia tarvitsee ylläpitäjän myöntämät tunnukset, joita ei voi lähettää sähköpostilla.
- Jakaminen eli yhteisöllinen toiminta oli lähinnä (tutkimus) dokumenttien työstämistä, siihen Google Docs kätevämpi (ei tarvitse toimia muokkaa + pieni muokkausruutu- lähtökohdista).
- Wikin avoimuus epäilyttää: asiantuntija ei halua keskeneräisiä kyhäelmiään maailmalle. Ihmiset voivat viitata minuun kertomatta viittauksessa, että kyse on työpaperista tai luonnoksesta. Lisäksi joku muu on voinut muokata dokumenttia ja viittaaja ei ymmärrä katsoa eri versioita havaitakseen, mitä kukakin on oikeastaan ollut mieltä. (Halonen 19.1.2012)

Mutta miksi vastaukset kyselyistä olivat kuitenkin niin myönteisiä? Selvästi tahto onnistua wikityöskentelyssä on olemassa. Voisiko kysymys olla jonkinlaisesta sosiaalisesta kuilusta? Kyselyyn vastanneet eli Tuottaja2020 -projektin toimijat ovat noin 40 – 50 -vuotiaita, aktiivisia Facebookin käyttäjiä ja nuorten kanssa päivittäin töitä tekeviä ihmisiä. Mutta he eivät ole diginatiiveja tai nettisukupolvea. (ks. em. käsitteet ja työorientaatio Leivo, Mutanen, Nieminen-Sundell 2009.) Heidän kuuluu sanoa myönteisiä asioita wikistä, kritiikkiä toki he voivat esittää esim. teknologian toimivuudesta, mutta ratkaisujen nähdään löytyvän silti teknologian parista, ei esim. pelkästään fyysisistä palavereista. Yhteisöllisyyden ja virtuaalityöskentelyn halu ja motivaatio on olemassa, vain yksityiskohdissa näyttäisi olevan hiomista.

Kuva 2: Katalyytti -wikin pääsivu osoitteessa wiki.metropolia.fi/display/katalyytti. (kuvakaappaus 19.12.2011)

Väite: Hyvä wikisivusto olisi ollut visuaalisesti viehättävä, leikkisä, blogimainen, helposti editoitava

Tutustuin tätä selvitystä varten lähemmin niihin wikisivustoihin, jota itse olen seurannut ja joita pidän käyttäjävälisempinä sekä ainakin joiltain osin onnistuneempina kuin Tuottaja2020 -wikiä. Etsin niistä piirteitä, jotka Tuottaja2020 -wikiin sovellettuina olisivat voineet tehdä omasta wikistämme paremman. Poimin kolme kiinnostavinta wiki.metropolia.fi Dashboardilta eli kokoomasivulta.

Katalyytti

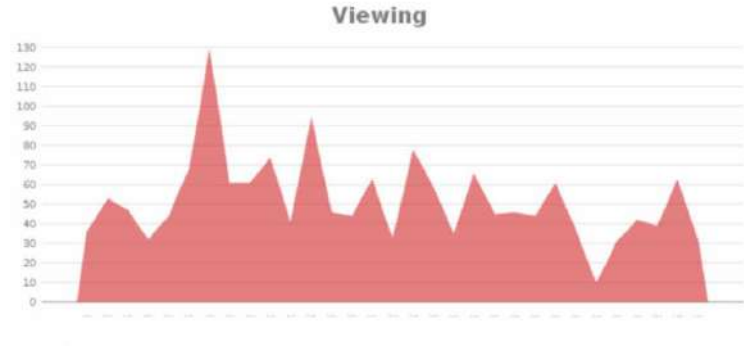
Katalyytin wikisivusto on kadehdittavan visuaalinen, selkeä ja selvästi todellisen ammattilaisen suunnittelema. Katalyytin työkorit on ”pilotettu” visuaalisten ikonien taakse, eli graafisella suunnittelulla on sivuston muotoilussa iso rooli. Selkeä graafit auttavat navigoimaan ja pääsivujen rajattu linkkivalikoima tekee navigoimisen houkuttelevaksi. Informaatio on rajattua, ja se on ilmaistu hyvin lyhyesti. Sivusto ei vaikuta wikiltä ennen lähempää tarkastelua. Sivuston taustalla hääräävät digiviestinnän koulutusohjelman opiskelijat ja opetushenkilökunta, joilla sivunrakennus ja graafiset taidot ovat hallussa.

Tuottaja2020 olisi voinut rakentaa wikinsä juuri näin: pitää informaation määrä kurissa, tehdä hyvää graafista suunnittelua ja käyttöliittymäsuunnittelua. Se olisi kuitenkin vaatinut graafikon ja teknisen wikiasiantuntijan. Pelkkä innokkuus ei olisi silloin riittänyt. Toisaalta myös aika tuli nopeasti vastaan; wikityöhön varattu aika oli erittäin pieni eikä riittänyt muuhun kuin korjailuihin, aineistojen syöttämisiin, varastointiin ja arkistointiin sekä tapahtumatietojen ja viestintämateriaalien päivityksiin. Teimme kuitenkin joitakin parannusprojekteja hankkeen aikana, ja niihin saimme ulkopuolista apua.

Jos vertaan Katalyytin ja Tuottajan kävijämääriä silmämääräisesti, ei niissä ole paljonkaan eroa. Esim. Tuottaja-hankkeen wikipääsivua katseltiin joulukuussa 2011 jopa 230 kertaa, kun taas Katalyytin pääsivua vastaavana aikana maksimissaan 130 kertaa. Toisaalta vertailu voi olla hyvinkin vääristynyt: Katalyytin ylläpidolla voi olla paljon vähemmän päivitettävää sivuston ollessa markkinointisivuston kaltainen. Tuottaja2020 -sivusto on arkisto, jonne lisätään jatkuvasti aineistoja.

Activity for December 2011

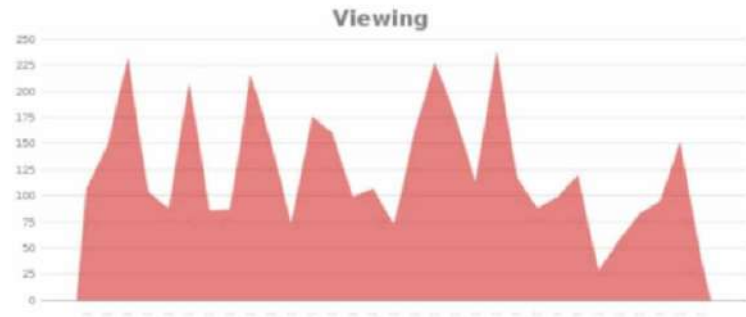
Period: **month** | week | day Month: << Previous | Now | Next >>

Katalyytin wikipääsivuston kävijämäärät joulukuun 2011

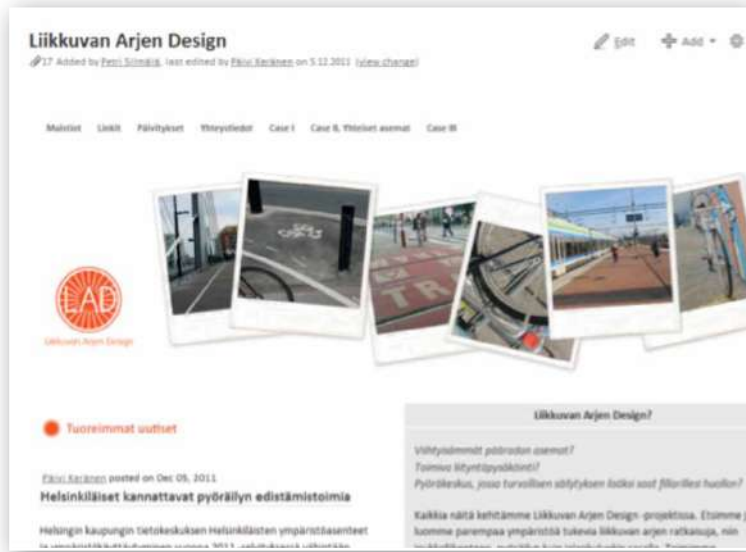
Activity for December 2011

Period: **month** | week | day Month: << Previous | Now | Next >>

Tuottaja2020 wikipääsivuston kävijämäärät joulukuun 2011

Kuvio 5: Katalyytin ja Tuottaja2020 -wikisivustojen kävijävertailu joulukuulta 2011. Vaikka Katalyytti on todella kutsuva designiltaa ja houkutteleva selkeydellään, eivät kävijämäärät kuitenkaan ole kovin korkeita. Syitä voi olla monia (niitä ei ole selvitetty), mutta Tuottaja2020 -wikin kävijämäärät saattavat johtua Tulevaisuusverstas-osion suorasta www-linkityksestä uutiskirjeen jakelun aikaan.

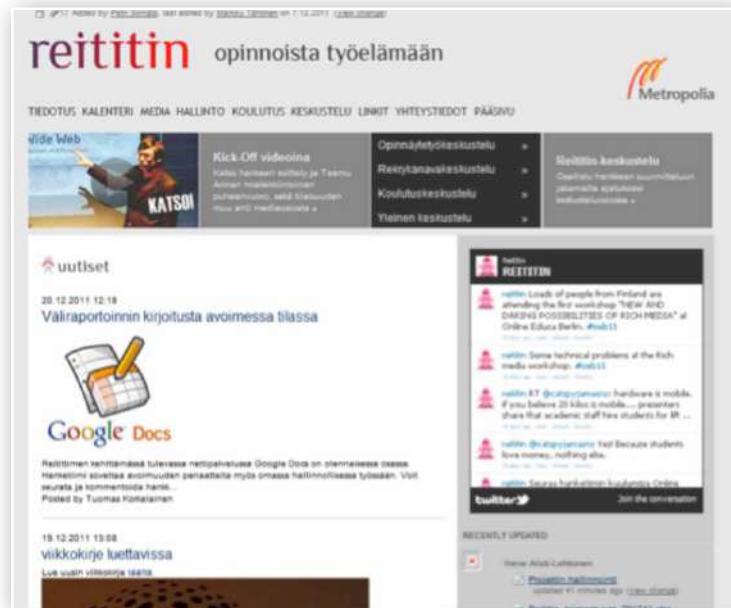
Kuva 3: Liikkuvan arjen design -wikin pääsivu osoitteessa wiki.metropolia.fi/display/lad/Liikkuvan+Arjen+Design. (kuvakaappaus 19.12.2011)

Liikkuvan Arjen Design

Liikkuvan Arjen Design etsii ja luo parempaa ympäristöä tukevia liikkuvan arjen ratkaisuja niin joukkoliikenteen, pyöräilyn kuin jalankulun saralla. Se toimii muotoiluvetoisesti ja tekee kehitystyötä kaupunkialueella liikkuvien kanssa. LADin wikisivusto on houkutteleva ja selkeä, vaikka muistuttaakin enemmän Confluence-alustan rajoituksista ja ominaispiirteistä. Pääsivua hallitsee päävisuaali, kuten Tuottaja2020 -wikiäkin, mutta kokonaisvisuaalisuus on hallitumpaa ja muotoillumpaa, selvästi muotoilijoiden aikaan saamaa.

Heti ensimmäiseltä linkkitasolta löytyy kalvoja pdf:inä (<https://wiki.metropolia.fi/display/lad/Case+II+-+Yhteiset+asemat+Malmilla+2011>) sivulle upotettuna, mikä on oivallinen tapa presentoida wikissä. Koodikin vaikuttaa yksinkertaiselta Wiki Markupissa: `{viewfile:LAD_esitys_S.pdf|width=500|height=400}`. Yritin ratkaista, miten olisin voinut saada tietoa tästä mahdollisuudesta. En ainakaan heti löytänyt apua helpeistä enkä käyttöohjeesta, joten jatkuva kurssilla käyminen olisi voinut olla ainoa mahdollisuus "löytää" tällainen funktio wikikoodista. Muiden koodien ja sivustojen funktioiden tiirailu onkin selvästi helpoin tapa oppia wikikehitystä.

LADin wikiä voisi luonnehtia blogimaiseksi, koska jo pääsivulla näkyvät postauksia eli eri henkilöiden syöttämiä kommentteja ja käyttäjien "uutisia". Blogimaisuus olisi voinut olla Tuottaja2020:llekin hyvä vaihtoehto, jos päivittäiseen yhteydenpitoon ja yhteistoiminnan tai -kirjoittamisen ideaa olisi pyritty tarkemmin soveltamaan.

Kuva 4: Reititin -wikin pääsivu osoitteessa wiki.metropolia.fi/display/reititin/Reititin. (kuvakaappaus 19.12.2011)

Reititin

Reititin-hankkeen wiki eroaa selvästi Tuottaja2020 -wikistä sekä LADin ja Katalyytin wikistä. Sitäkin hallitsivat blogipostaukset, mutta se antaa selvästi dynamisemmän vaikutelman. Pääsivun oikealla laidalla pyörii uutislaatikko. Uutisvirta päivittyy jatkuvasti, mikä antaa kuvan reaaliaikaisesta päivityksestä. Lähemmin tarkasteltuna uutislaatikko onkin Twitter-upotus, jossa twiitit päivittyvät jatkuvasti, mutta ne on postattu 11 päivää tai jopa 38 päivää sitten. Liikkuva funktio tekee sisällön mielenkiintoiseksi ja houkuttaa lukemaan.

Käyttöliittymä on selkeä ja rauhallinen. Etusivun yläpaneelissa mainostetaan hankkeen aloitustilaisuudessa kuvattua videota, ja linkin takaa löytyy paljon videokoosteita. En pääse katsomaan koodia, kuten Katalyytin wikissä olisi ollut mahdollista tehdä, joten en voi kopioida sitä omalle wikisivulleni.

Reitittimen wikisivu luo uskoa Confluence-alustan nykyisiin mahdollisuuksiin. Näyttäisi siltä, että alustan nykyinen versio mahdollistaa hyvin paljon enemmän toimintoja kuin vuoden 2009 alustaversio. Olisi kiinnostavaa kajoa vielä kerran Tuottaja2020 -wikiin ja nostaa hankkeesta tuotettu videomateriaali etusivulle upotuksina. Olisi myös mielenkiintoista luopua työkorirakenteesta ja vaihtaa ainakin pääsivun linkit ikoneiksi tai visuaaliksi buttoneiksi, kuten Katalyytin wikissä. WWW-sivuillamme uutisoimme kyllä tapahtumistamme aika ajoin, noin kerran kuukaudessa, ja Facebook toimii myös uutiskanavana, mutta jatkuvampi ja ketterämpi uutisoiminen olisi vaatinut liikaa resursseja tai resurssin jakamista kaikille tutkijaklubin jäsenille. Toisaalta jatkuvaa graafista suunnittelua vaativat muokkaukset tai digiviestinnän ammattitaitoa edellyttävät kohennukset ja kokonaiskäyttöliittymäsuunnittelu olivat joka tapauksessa hankkeemme ulottumattomissa. Opiskelijaprojektina kehitystyötä olisi voinut tehdä, mutta siihenkin olisimme tarvinneet jonkinlaisen resurssin nykyisen lisäksi. Hyvä wikisivusto Tuottaja2020 -hankkeelle olisi kuitenkin voinut olla visuaali-

sesti viehättävä ja leikkisä. Sellaisena wiki olisi voinut innostaa tutkijaklubilaisia osallistumaan, ja sillä olisi voinut olla mahdollisuuksia etättyömme foorumina. Toisaalta se olisi voinut olla blogimainen ja helposti editoitava myös ilman teknisiä taitoja. Tällainen wiki olisi voinut palvella yhteiskehittelyä ilman jatkuvaa innostamista. Toisaalta hankkeessa oli varattu hyvin vähän resursseja muuhun kuin tutkimustyöhön ja tutkijaviestintään (tutkijat puhujina ja tulostemme juurruttajina ja tiedon levittäjinä oli budjetoitu). Olisiko hyvä wiki-käyttöliittymä kuitenkin riittänyt edistämään projektin yhteistoiminnan onnistumista?

Väite: Wiki ei automaattisesti edistä työtiimin kollektiivista kulttuuria

Ideaalitilanteessa wiki ehkä olisi yhtä yhteisöllinen työtiimille kuin sitouttavimmat keskustelufoorumit netissä. Demi- tai Vauva-lehden lukijapalstat, Suomi 24 -ryhmät tai muut rajatulle joukolle suunnatut virtuaaliyhteisöt sitouttavat ja koukuttavat ja niiden antama sisäinen kuulumisen tunne panee kohderyhmän tuottamaan jatkuvasti uutta yhteisöllistä tietoa. Yleismerkityksessä yhteisöllä viitataan ihmisten välisen vuorovaikutuksen tapaan, yhteisyyteen ja yhteenkuuluvuuteen, mikä on tietyllä ih-

misryhmälle yhteistä. Lainaan määritelmän virtuaalisesta yhteisöstä soveltaen Heikki Lehtosen yksinkertaistavaa määritelmää (Lehtonen 2000) yhteisöstä kahden ehdon kautta: yhteisö voi kehittyä vuorovaikutuksessa toiminnan seurauksena eli toiminnallinen sidos kehittyä. Toisaalta yhteisö voi rakentua osallistujien tietoisuudessa yhteenkuuluvuuden tunteena, jolloin toiminnallista sidosta vahvistaa symbolinen ryhmäidentiteetin kehittyminen. Yhteisöllisyydellä tarkoitetaan siis ideaa tai tavoitetta tällaisesta vuorovaikutustavasta. (ks. Lehtonen 2000) Yhteisöllistyminen vaatii siis niin sosiaalisen yhteisyyden tunteen ja luottamuksen kuin aitoa osallistumista ja sisäistä motivaatiota ja halua.

Työelämän muutosten vaikutuksia yhteisöllisyyden rakentumisen edellytyksiin tiimien jäsenten vuorovaikutuksen kontekstissa on viimeaikoina selvitetty, jotta yhteisöllisyyttä olisi mahdollista myös aktiivisesti rakentaa. Esimerkiksi Matti Kuittinen ja Martti Keijonen (Kuittinen & Keijonen 2009) ovat tarkastelleet yhteisöllisyyden rakentumisen haasteita, ja todenneet, että yhteisöllisyys uhkaa jäädä yksilöllistymisen puristuksessa näennäiseksi, kuvitteelliseksi ja paradoksaaliseksi. (Kuittinen & Keijonen 2009, 245 – 270) Virtuaaliyhteisöissä nämä haasteet näyttävät korostuvan, koska yksilölliset vaateet korostuvat. Virtuaalitalan käyttööntamiseen on vaikea pakottaa, osallistujalta vaaditaan sisäistä motivaatiota. Kun ihmisryhmiin pyritään tietoisesti vaikuttamaan niiden ulkopuolelta niin, että ne järjestäisivät työnsä yhteisöllisesti verkossa tehtäväksi työksi, on kyse tietoisesta yhteisöllistämisestä. Sitä näyttäisi olevan mahdotonta tehdä virtuaalisesti.

Yhteisöllistäminen vaatii fyysisistä kohtaamista, vahvaa tiimiyyttämistä ja yhteistyöinnostuksen herättelyä, johon ei riitä pelkkä ”wikiasiantuntijuus” tai virtuaaliyhteisöjen ylläpidon osaaminen.

Tiimiyttäminen virtuaalilyössä ja yhteistyön, esimerkiksi yhteiskirjoittamisen, käynnistäminen vaatii epäsuoraa tiimin motivoimista tai coachaamista (valmentamista, ohjaamista), koska sisäisen motivaation löytymiseen ei valmiita reseptejä voi toiselle antaa. Vuorovaikutus edel-

lyttää halua verkostoitua samoin kuin muissakin yhteisöllisissä medioissa, mutta näyttää siltä, että yhteisöllistämistä on vaikea edistää wikialustalla virtuaalisesti. Useimmat sosiaalisen median johtamista käsittelevät kirjat viittaavat ajatukseen, että ”Verkosto, luottamus ja arvostus yhteisöllisessä mediassa täytyy rakentaa yhteisöllisessä mediassa.” (ks. esim. Forsgård & Frey 2010, 57) Antautuminen keskustelulle näyttää olevan vaikeaa, ja kommentit ovat pinnallisia ja usein ylläpidon tai sivun luojan postaamia.

Wikin käyttöliittymä ei ainakaan helposti taivu keskustelupalstamaiseksi. Blogifunkio näyttäisi olevan ainoa tapa luoda wikiin keskustelupalsta, jossa tiimin jäsenten ”hengailu ja chattaily” muodostuisi niin epämuodolliseksi, että tiedon yhteisöllinen rakentuminen ylittäisi lähellekään parhaiden keskustelupalstojen tasoa. Näyttäisi mahdottomalta löytää tiimille, esimerkiksi Tuottaja2020 -tutkijaklubille, niin yhteistä teemaa, että osallistumisen motivaatio ja wikiin palaaminen yhä uudelleen ja uudelleen löytyisi wikityön kautta. Yhteinen virtuaalitala ei vielä oikeuta puhumaan yhteisöstä (ks. esim. Lehtonen 2000 tai Laukkanen & Vaattovaara 2009, 205–206). Kollektiivista kulttuuria rakentaa selvästi enemmän yhteinen identiteetti ”tutkijaklubilaisena” Tuottaja2020 -tapauksessa samalla logiikalla kuin ”demittäjänä” em. Demi-lehden tapauksessa (palstalla chattailevat kutsuivat itseään tällä nimellä Laukkanen & Vaattovaaran tutkimushaastatteluissa ks. Laukkanen & Vaattovaara 2009, 202). Tutkijaklubilaisuus realisoitui kuitenkin vain fyysisissä kohtaamisissa. Edes sosiaalisemmissa medioissa, kuten Tuottaja2020 Facebook-ryhmässä tai tutkijoiden omissa Facebook-sivustoissa työhön liittyvää yhteisöllisyyttä ei ollut havaittavissa enempää kuin muidenkaan kavereiden kanssa, vaikka kavereita oltiinkin.

4 Motivaatiotekijät wikityössä

Tuottaja2020 -ohjausryhmälle ja tutkijaklubille osoitetun kyselyn mukaan ”Wikiympäristö ei ole toiminut yhtä hyvin kuin oli toivottu. Alusta ei ole käyttäjäystävällinen.” Joissain hankkeissa wiki toimii kuitenkin hyvin ja siitä on tulossa arkipäivää. Wiki koettiin Tuottaja2020 -hankkeessa teknisesti haasteelliseksi. Toisaalta koettiin myös, että wikin lanseeraus toiminnan tapana ei onnistunut yhtä hyvin kuin oli toivottu. ”Wiki on toiminut hankkeissa, joihin on palkattu kokopäiväinen suunnittelija hankkeen alusta asti hoitamaan sen ylläpitoa. Tuottaja2020 -hankkeessa ongelmana on se että ei ole ollut kokopäiväistä henkilöä hoitamaan näitä asioita. Tutkijaklubilaisilla vähän aikaa laittaa materiaalia wikiin.” (Kysely 2011) Jos kokopäiväisiä henkilöitä ei ole varaa palkata, kuinka wikityöhön voisi sitten motivoida?

Väite: Wikityöhön täytyy jokaisen löytää omat henkilökohtaiset motivaation lähteet.

Yksilön motivaatio on Laasonen (Laasonen 2010) mukaan avain menestykseen. (Laasonen 2010, 69) Miten saada yksittäinen ihminen motivoitumaan uudesta työvälineestä tai työskentelymuodosta? Wikityöskentelyyn motivoitumisessa on kysymys yksilön omasta oivalluksesta, halusta oppia uutta ja kyvystä nähdä uuden työvälineen mukanaan tuomat hyödyt.

Laasonen kysyi haastatteluissaan wikin käyttäjiltä, mistä löytyisivät motivaation lähteet passiivisten wikinkäyttäjien aktivoimiseksi. Miellipide oli yksimielinen: kyse on omien, henkilökohtaisten motivaation lähteiden löytämisestä. Jokaisen wikityöskentelyyn perehdytetyn projektitoimijan on löydettävä itselleen ne hyötynäkökulmat, jotka voivat motivoida häntä toimimaan wikissä aktiivisesti. Esimerkiksi wikin avoimuus ja epämuodollinen kommunikointitapa on toisille hyvin motivoiva piirre, toisille ei. (Laasonen 2010, 56–57) Tuottaja2020

-hankkeen Akilleen kantapää voikin olla juuri perehdytysvaiheen epäonnistuminen: wikin lanseeraus työvälineenä ei onnistunut, koska perehdytysvaihe jäi suunnittelemattomaksi, suppeaksi ja muun työn jalkoihin. Tarjolla ei ollut helposti koko hankkeen henkilöille järjestettävää kurssia, eikä wikin teknisellä ylläpidolla tuntunut olevan aikaa tai halua tulla erikseen käymään kokouksiimme ja opettamaan tai innostamaan. Minun oli vaikea perehdyttää muita, kun ei osannut itsekään heti. Toisaalta se olisi kyllä ollut selkeäsi tehtäväni. Muiden innostaminen on ominta osaamistani, mutta hankkeen alussa ei heti tullut eteen konkreettisia tapauksia, joissa yhteiskehittelyä wikissä olisi kipeäsi tarvittu. Jälkeenpäin näyttäisi kuitenkin siltä, että niitä olisi pitänyt vaikka keinotekoisesti järjestää. SignaaliWikin ensimmäisen version, eli wikialustalla ylläpidetyn version, logiikan kehittäminen onnistui kuitenkin mielestäni hyvin koko tutkijaklubin voimin, ja signaalien syöttelyynkin tutkijaklubi aktivoitui sangen hyvin. Ihan huonosti tuo lanseerausvaihe ei loppujen lopuksi kuitenkaan mennyt.

Ilman yksilöistä muodostuvaa motivoitunutta wikinkäyttäjäjoukkoa ei synny yhteisöllistä wikitoimintaa. Jos wikin käyttämisen tekninen perusosaaminen on olemassa ja tekniset valmiudet wikisivulle pääsemiseksi on kunnossa, mutta yksilö ei osallistu sisällöntuotantoon, muokkaamiseen tai kommentointiin tai käy lukemassa muiden tuottamia aineistoa, on Laasonen mukaan etsittävä syitä yksilön asenteista tai Internet/digiosaamisesta. Tuottaja2020 -ohjausryhmä ja tutkijaklubi muodostuu pääosin yli 40-vuotiaista henkilöistä, joiden en voi olettaa kuuluvan ns. diginatiivien joukkoon. Jotkut kyllä ylläpitävät www-sivuja (tosin vain pieni osa henkilöistä) tai pitävät omaa blogia (pikaisen selvityksen mukaan kuitenkin vain pieni osa). Suurin osa tutkijaklubista ja ohjausryhmästä, arvioilta yli 90 % henkilöistä, on Facebookissa. Facebook ei kuitenkaan vaadi uuden sivun luontitaitoja, koodin korjaamisen taitoa (Wiki Markup) tai muuta wikissä tapahtuvan yhteisölliseen kehittelyyn tähtäävän toiminnan vaativaa taitoa.

Yksilön arvokäsitykset vaikuttavat asenteisiin ja toimintaan, ja niiden muuttaminen on vaikeaa lyhyessä ajassa. Yksilöllä voi olla joko myönteinen tai kielteinen asenne avointa wikitoimintaa kohtaan, ja myönteisen suhtautumisen saavuttamiseksi on useita erilaisia tapoja lähestyä yksilöä ja pyrkiä vaikuttamaan hänen toimintatapoihinsa. Yhdelle toimii kannustimena onnistunut wikinkäyttökokemus, toinen tarvitsee palautetta, kolmas kaipaa lupaa julkaista vasta valmista materiaalia, neljäs toivoo asiallista keskustelua, viides toivoo helposti löydettävää informaatiota. Muuttujia on Laasosen selvityksen mukaan monia. Laasosen mukaan myös yksilön suhtautuminen omasta työstään viestimiseen on yhtä lailla vaihtelevaa. Kriittinen piste wikityöskentelyn onnistumiselle on aktivoimisvaihe: miten käyttäjät saadaan aktivoitumaan wikissä työskentelemiseen? Kun heidät on saatu wikiin, on ratkaistava, miten he siellä pysyvät toimimaan tiedonhaussa ja voivat onnistuneesti toimia sisältöjen muokkaamisessa tai keskusteluissa. Vähimmäisvaatimuksena Laasosen mukaan on kunkin yksilön teknisen osaamisen tason varmistaminen ja työvälineen ominaisuuksien ymmärtäminen. (Laasonen 2010, 69–72) Vaikka käyttäjien ammattikuvaan kuuluisi hyvät tietotekniset valmiudet, ei voida silti taata, että wikityö onnistuu. Pitäisi varmistaa välineen ominaisuuksien ymmärtäminen.

Väite: Kumppanuusorganisaatioissa wikityö vaatisi henkisen johtajan – innostavan fasilitaattorin

Projektiorganisaatioissa työyhteisön omaksuma toimintakulttuuri on merkittävä tekijä avoimen ja yhteisöllisen wikitoiminnan syntyemisessä. Tärkeässä asemassa ovat aktiivisesti osallistuvat ja toisia kuuntelevat yhteisön jäsenet, mutta usein vastuu jää kuitenkin sille, jolle wikin ylläpidosta maksetaan. ”(Wiki)Yhteisön on mahdollista kehittyä esimerkiksi rennoksi ja luovaksi, jos sen jäsenet tahtovat ohjata toimintaansa rentouden ja luovuuden suuntaan. Työyhteisön

yhteisten tavoitteiden asettamisen lisäksi hankkeessa tulisi pystyä luomaan ilmapiiri, jossa on hyvä työskennellä yhdessä, jossa vallitsee luottamuksellinen ja kommunikaatiolle avoin tilanne. Työyhteisössä jokaisen täytyy saada tuntee tulevansa kuulluksi ja pääsevänsä vaikuttamaan itselleen tärkeisiin asioihin. Eri organisaatioista tulevat yksilöt ovat erilaisessa asemassa hankkeeseen ja siinä työskentelyyn nähden, riippuen siitä, ovatko he täysiaikaisesti hanketyöntekijöitä vai toimivatko oman työnsä ohessa hankkeessa. Yksilöt vaikuttavat työyhteisön muodostumiseen ja toimintatapojen kehittymiseen joko myönteisesti tai kielteisesti.” (Laasonen 2010, 71) Hankkeiden työntekijöiden resursoinnissa on mahdollisuus ottaa huomioon wikin ylläpidon vaateet: tarvitaan alustan (jatkovaa) suunnittelua ja kehittämistä, ikonien ja visuaalien kuvankäsittelyä ja ulkoasun graafista suunnittelua, jatkuvaa päivitystä ja osallistujien veloitteiden ja vastuiden johtamista, jatkuvaa innostamista, jatkuvaa salasanojen ja tunnusten unohtajien auttamista, oikeuksien ja salaamisen hallinnoimista, funktioiden ja päivitysten kontrollia, wiki mark up -kielen auttavaa hallintaa, uusien mahdollisuuksien etsimistä ja kouluttamista/ kouluttamista. Wikin ylläpito ei sinänsä ole kovin hankalaa, mutta vastuiden jakaminen kannattaa.

Kehittämishakkeet muodostetaan usein määräaikaisiksi kumppanuusorganisaatioiksi. Organisaatioissa päätoteuttaja vastaa toimihenkilöiden eli operatiivisen henkilökunnan, kuten koordinaattoreiden, tiedottajien jne, rekrytoinnista, ja siksi juuri päätoteuttajan organisaatiokulttuuri ja toimintatavat adoptoidaan projektiin. Tämä tuo monia haasteita: ”Yksittäisen organisaation vakiintuneiden toimintatapojen asettaminen etusijalle monen organisaation muodostaman hankkeen työskentelyssä ei ole paras lähtökohta yhteistyön onnistumiselle. Mikäli jonkin organisaation toimintatavat halutaan asettaa etusijalle hankeorganisaatiossakin, on pystyttävä perustelemaan ratkaisu kaikille osallistuville yksilöille ja näiden edustamille tahoille.” (Laasonen 2010, 71) Hankkeissa toimitaan oman vakituisen työn ohessa tai hankkeeseen palkattuna työntekijänä.

Yksilö joutuu määrittelemään oman identiteettinsä suhteessa vakiintuneen ja väliaikaisorganisaation identiteettiin. Useimmiten tätä prosessia ei lyhyen hankekauden aikana ehditä käydä läpi ja organisaatiot toimivat joidenkin erikseen muodostettujen struktuurien varassa. Näitä struktuureja voivat olla esimerkiksi tutkijaryhmät, työkokoukset, kuukausikokoukset jne.

Yksilön osaamisesta, asenteesta ja oppimisvalmiudesta lähtevä kehitys johtaa parhaimmillaan osaavaan, oppivaan ja jatkuvasti kehittyvän yhteisön muodostumiseen. Työyhteisöissä toimivat eri työntekijäskupolvet kohtaavat muutokset eri tavoin ja omaksuvat työtapoja eri tahtiin. Osaamisen kasvattamiseen kannustavat muiden työyhteisön jäsenten ja esimiesten myönteinen asenne sekä johdon sitoutuminen hyvän työyhteisön kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi. Yksittäisen hankkeen osalta rajoituksena osaamisen kehittymiselle oppivan yhteisön syntyminen asti on aika. Kun hankkeen toteuttamiseksi vaadittava organisaatio on luotu, kohdataan alkuvaiheessa sekä yksilöiden sisäiset että emo-organisaatioiden väliset asenteet, jonka jälkeen vasta päästään muotoutumaan yhtenäiseksi hankeorganisaatioksi ja työyhteisöksi. Kun työyhteisö on juuri kehittymässä oppivaksi, onkin aika päättää hanke. (Laasonen 2010, 69–72)

Niille tekijöille, joiden ”digipidäkkeet” (esto tai este, joka vaikuttaa negatiivisesti teknologian käyttöönottomotivaatioon) vievät voiton uteliaisuudesta ja uskalluksesta avoimuuteen, on työn tekeminen raskasta. He eivät saa helpotusta teknologian tarjoamista etäyhteiskehittelyn mahdollisuuksista, vaan vaivaantuvat paikalle ja puurtavat silloinkin, kun tilanne ei sitä vaatisi. He haluavat nähdä fyysisen vaiivan, jotta työskentely olisi yhdessä miellyttävämpää ja leppoisampaa, eikä niin tehokasta, kun sen verkossa olisi oltava. Vastuu tilanteesta jakaantuu läsnäolijoiden kesken, tai joillakin on varaa jopa jättäytyä taka-alalle ja antaa itsestään vähemmän. Olen myös havainnut käytännön työelämässä ja Tuottaja2020 -projektin toiminnassa, että wiki-ihminen nauttii fyysisestä kohtaamisesta ja arvottaa sen kor-

kealle työn laadun mittaristossaan. Fyysisessä kohtaamisessa myös vetäytyminen ja lepääminen ovat mahdollisia pienemmän tehokkuusvaatimuksen ja vastuun jakautumisen takia. Toisaalta keskustelu ja kommunikaatio voivat tapahtua useammilla tasoilla ja huumorilla on mahdollisuus rakentaa yhteisöllisyyttä live-tapaamisessa.

Tuottaja2020 -hankkeen toiminta keskittyi Tutkijaklubin ympärille. Klubi kokoontui noin kerran kuussa kolmen vuoden ajan koko päiväksi. Tutkijaklubiin osallistuivat hankkeen toimihenkilöt ja tutkijat; vakioporukan muodostivat 7-8 henkilöä yhteensä viidestä kumppaniorganisaatiosta. Klubiin matkustettiin jokaisella kerralla Mikkelistä ja Joutsenosta saakka junalla, vaikka etäosallistumista tarjottiin Connect Pron tai Skypen välityksellä. Kokoukset eivät nähdäkseni olleet kovin tehokkaita tai tuottelaita, mutta ajatusten kehittäminen oli nopeaa ja helppoa luovien ihmisten eli tutkijoiden kanssa. Tutkijat ovatkin sanoneet jäävänsä kaipaamaan juuri Tutkijaklubia tästä hankkeesta.

Tutkijaklubi nojasi selvästi tutkimuspäällikön asiantuntemukseen ja asioiden summaamiskykyyn, ja osallistujat saivat kokouksissa olla mukana ilman kovin painavaa tulosvastuuta tuotoksista tai toiminnasta. Osallistumiseen ”riitti” oma asiantuntemus ja aikaisemmat kokemukset, eikä etukäteisvalmistelua tarvittu merkittävässä määrin. Väitänkin, että leppoisat ja mielekkäät klubit innostivat jäseniään motivoitumaan omaan tutkimustyöhönsä ja yksinäiseen kirjoittamiseen paljon paremmin kuin mitä skypettämällä olisi ollut mahdollista saavuttaa. Tutkijoiden aineistokeräämisvaiheessa ja etenkin lukuvuonna 2010–11, jolloin jokainen tutkija piti tulevaisuusverstaata, hyöty fyysisistä palaverista oli olennainen, sillä klubissa jaettiin verstassuunnitelmia, metodeja, kalvoja jne. Jos tulevaisuusverstaan ohjaajan on mahdollista saada toiselta vastaavalta mentorointia, ja jopa kehitellä metodeja ja tehtävänantoja yhdessä, hyödyt ovat monipuoliset. Osallistumisen vaiva tuli palkituksi: säästy suunnitteluaikaa, sai tietoa hyvistä käytänteistä, voi testata omaa ajatteluaan ja ideoita.

Väite: Wikin ylläpitäjä tarvitsee oman Wikisensein

Wikissä tehtävä työ vaatii selvästi enemmän fasilitointia, johtamista ja innostamista kuin fyysinen, yhdessä tehty työ. Muiden innostaminen wikiin vaatii paljon voimia, keppiä ja porkkanaa vuorotellen. Välillä olisin tarvinnut motivointia wikityöhön itsekkin, varsinkin silloin, kun olisi pitänyt tehdä pitkien julkaisujen editointia ja kommentointia koko tutkijaklubin voimin.

Wikin ylläpitäjän aikaa kuluu aluksi paljon ylläpidon opetteluun, koska oletusarvoisesti wikin ylläpito opitaan kantapään kautta tai enintään konsultoimalla kavereita. Wikin ylläpitoa aloittaessani kurseja ei ollut tarjolla, mutta sain kuitenkin pikaopastuksen wikiasiantuntijalta. Silmä pääsin alkuun. Aluksi sisällön syöttäminen ja muokkaaminen tuntui epäloogiselta ja aikaa vievältä. Logiikka oli hyvin toisenlainen kuin blogien tai www-sivujen luomisessa, vaikka koodikieli Wiki Markup näyttikin jokseenkin samalta kuin HTML-koodi. Jatkuvasti jotain meni pieleen, ja lopputulos oli muuta kuin piti. Jouduin korjaamaan, kysymään apua ja välillä jättämään sivuja keskeneräisiksi. Motivaationi ylläpitotehtävään laski ensimmäisenä syksynä alkuinnostuksesta pakkopullaksi. Huomasin kuitenkin pian, että wiki oli kätevä tiedostojen säilytyspaikka. Päätin pitääkin sen sellaisena, mutta tehdä myös muutamia kokeiluja yhteisluomisen saralla. Aika pian hankkeemme käynnistyttyä Metropoliassa kehitettiin wikisensei-järjestelmä. Wikisensei-järjestelmä on Metropolia Ammattikorkeakoulussa syksyllä 2009 suunniteltu vertaisopetukseen perustuva wikin perehtydysmalli (ks. <http://wiki.metropolia.fi/display/katalyytti/Wikisensei>).

Wikisensei-idean tavoitteena on ollut edistää wikin käyttöä Metropoliasa ja kannustaa wiki-ylläpitäjiä osaamisensa jakamiseen. Kuka tahansa voi saada wikisensein arvonimen opettamalla tietyt wikin ominaisuudet aloitteleville ylläpitäjille. Wikisensei on henkilö, joka osaa käyttää wikiä

ja auttaa siihen liittyvissä ongelmissa. (Linkola 2010, 27) Wikisensei-järjestelmässä Confluence-wikialustan käyttötaidot on jaettu karaten vyöjärjestelmän mukaisiksi kokonaisuuksiksi. Esimerkiksi keltaisen wikisensein osaamisalue muodostuu wikin perusominaisuuksista, muun muassa sisäänkirjautumisen ja uusien sivujen luomisen ja muokkaamisen hallinnasta. Vihreä wikisensei osaa jo erilaisten erikoistoimintojen, kuten ns. makrojen (makrot ovat lisäominaisuuksia, jota wikisivuille voi lisätä kehittyneempien palvelujen aikaansaamiseksi) tehokkaan käytön.

Wikisensein tasokoe tapahtuu seuraavasti:

1. kokelas ilmoittaa wikin vyöarvosivulle aikomuksestaan suorittaa tasokokeen,
2. kokelas opettaa vyöarvon sisältämät asiat oppilaalle,
3. oppilas kuittaa wikiin opetuksen tapahtuneeksi ja
4. opettaja saa wikisensein arvonimen ja pienen palkinnon suorituksestaan. (Linkola 2010, 28)

Wiki on edelleen suhteellisen marginaalinen toiminta-alue, jonka käyttöä osa koulun henkilökunnasta ja opiskelijoista karsastaa (Linkola 2010, 28). Sensei-järjestelmä nähdään mahdollisena ratkaisuna wikin käyttöönoton lisääntymiselle. Wiki-ideologiaan sopiikin mainiosti itseorganisoitu vertaisopetus tekniikkakurssien sijaan.

Wikisensei on hyvä esimerkki yhdenlaisesta käyttäjätuen mallista ja siitä, kuinka perehtytystä voi tarjota vertaistukena. Jokaisen aloittavan projektin olisi kuitenkin hyvä pohtia perehdytysmalleja uusille wikikäyttäjille, jotta käyttökynnystä saataisi alemmaksi. Jos wiki on projektisuunnitelmatasolla sovittu yhteiseksi työvälineeksi, pitäisi sen käyttöönottoon nimetä resursseja, että kaikki oppisivat sitä käyttämään. Käyttäjille tulisi lisäksi määritellä tehtävät ja resurssi wikityöhön.

Old Style Wiki

but never...

DO NOT
WRITE HERE

Anyone care to
make a note on HOWTO
check one's host key?

ssh-keygen

GNU? →

THE OPEN

PHOENIXILAPPIE ←

5 Wiki yhteisöllisen aineiston keräämisen ja tuottamisen alustana

Monet yritykset ja projektit ovat vielä hämmentyneitä sosiaalisen median suhteen: mitä pitäisi toimittaa asiakkaille ja mitä asiakas voisi toimittaa meille? Usein yritysten viestit netissä ovat markkinointia, mutta yhä useammin myös sellaista sisältöä, joka ei suoraan liity yrityksen toimintaan, mutta josta on suoraa hyötyä kohderyhmälle. Usein myös pohditaan, miten työntekijöiden tulisi sosiaalisessa mediassa käyttäytyä ja miten yritys voisi työntekijöistään hyötyä. Monessa firmassa Facebookissa hengailu on kielletty kokonaan, tai pääsy sinne jopa estetty. Mikä itseään kunnioittava firma haluaisi estää työntekijöidensä pääsyn markkinointitutkimusta tekemään? Netissä surffaileva työharjoittelija saattaisi olla ketterä markkinatutkija-benchmarkaaja, ehkä jopa mystery shoppailija? Tuottaja2020 -hankkeessa jalkautimme kohde- ja sidosryhmiemme edustajia keräämään aineistoja puolestamme niin live- kuin virtuaaliympäristöihin. Netti mahdollistaa jatkuvan aineiston keräämisen, minitutkimuksen tekemisen ja kokeilukulttuurin. Tuottaja2020 -hankkeessa päätimme käyttää tätä joukkoistamisen mahdollisuutta hyödyksemme tutkimusaineistojen keräämisessä.

Väite: Käyttäjät lahjoittavat mieluusti yrityksellesi tai projektillesi sisältöjään – jos se vain on helppoa ja nopeaa

Moni hyvä ammattilainen sanoo, että pitäisi blogia, jos olisi vain aikaa. Moni on jopa sanonut, että ajan puute estää Facebookiin liittymisen. Monella on kuitenkin aikaa tehdä työajalla monta muuta asiaa, joilla kaikilla on paljon vähemmän merkitystä kuin ääneen ajattelulla. Hyvä kirjoittaminen on hyvää ajattelemista, ja sitä oppii vain kirjoittelemalla. Kukaan ei kuitenkaan ole kiinnostunut päiväkirjoista,

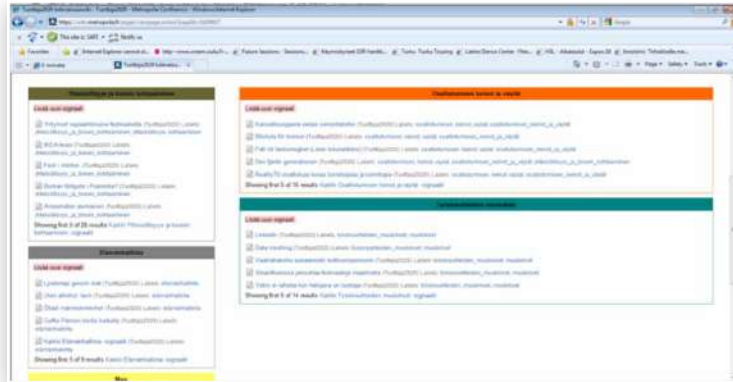

mutta monet haluaisivat varmasti osallistua ideoiden testailuun tai kehittelyyn.

Yritysten wikit tarjoavat usein mahdollisuuden keskeneräisen tiedon esittämiseen ja yhteispuntarointiin, joskus ideoiden testailuun ja hyödyllisten aatosten kokeiluun käytännössä. Tätä voidaan kutsua yllättäen myös sisältömarkkinoinniksi. Sisältömarkkinoinnilla tarkoitetaan kohderyhmälle relevantin (ilmaisen) sisällön säännöllistä ja systemaattista luomista asiakkaille ja sidosryhmille. (ks. esim. Isokangas & Vassinen 2010, 66) Näiden sisältöjen kehittelyyn osallistuvat ideaalitapauksessa myös asiakkaat. Mutta mitä järkeä on jakaa ilmaiseksi omia tai hankkeen hienoja ajatuksia kaikille avoimissa wikeissä ja blogeissa?

Motivaatio jakamiseen voi juontua hyötynäkökohdista: Jos annan asiakkaalleni jotain, mitä hän tarvitsee, voi hän olla innostunut antamaan yritykselle jotain, mitä yritys tarvitsee. Yritys saattaa tarvita asiakkaastaan hyvän suositelijan (brändilähettijään), ostajan tai sisällöntuottajan. Asiakas saattaa tarvita yritystä oman henkilöbrändinsä kehittämiseen (jos näyn netissä esim. vaatemerkki Globe Hopen blogissa (<http://globehope.blogspot.com/>) tai Mitä Itämerelle kuuluu? -Facebook sivuston tykkääjänä, saatetaan minut nähdä kaveripiirissäni ekoihmisenä tai jopa epäitsekäänä maailmanparantajana, jolla on aidot tarkoitusperät.

Tuottaja2020 -tapauksessa SignaaliWiki-palvelu tarjosi tämän tyyppistä kaksisuuntaista hyötyä: projektillemme SignaaliWiki keräsi yli 300 heikkoa signaalia analysoitavaksemme, ja signaalin kerääjä sai hyötyä, kos-

Kuva 5: SignaaliWikin ensimmäinen versio Confluencen wikialustalla osoitteessa wiki.metropolia.fi/display/tuottaja2020/signaaliwiki. SignaaliWikiä ylläpidettiin wikialustalla syyskuu 2009 – toukokuu 2010 välisenä aikana. Kuvakaappaus 11.11.2009

ka tarjosimme muiden syöttämät sadat signaalit luettavaksi vapaasti. Aluksi SignaaliWiki sijaitsi oikeasti wikialustallamme: wiki.metropolia.fi/display/tuottaja2020/signaaliwiki. Jaottelimme SignaaliWikin työkoreihin, jotta oma analyysiprosessimme olisi myöhemmin helpompaa:

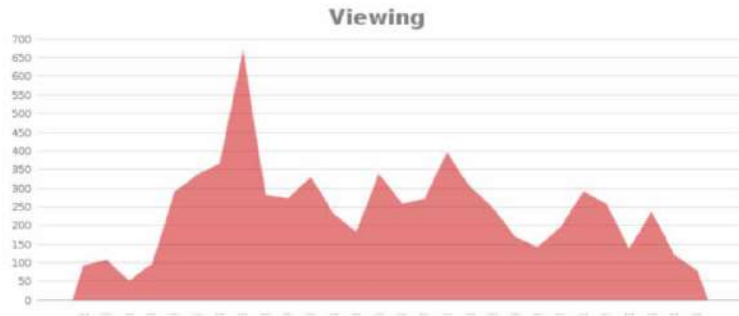
- Yksilöllisyys ja toisten kohtaaminen
- Osallistumisen keinot ja väylät
- Elämönhallinta
- Työolosuhteiden muutokset
- Muu

SignaaliWiki oli aluksi wikissämme (wiki.metropolia.fi/display/signaaliwiki), mutta se ei taipunut kaikkiin käyttäjien vaatimuksiin. Oli myös vaikea saada sitä graafiselta ilmeeltään kovin kutsuvaksi.

Totesimme hyvin pian, että signaaleja syötettiin herkästi koriin ”muu”, koska syöttäjä joutui vaikean tulkinnallisen tehtävän eteen: signaali saattoi kertoa mistä tahansa aihealueesta, eikä luokittelu näyttäytyntynyt syöttäjälle yksiselitteisenä. Huomasimme pian, että signaalien kerääminen oli erittäin hankalaa wikissä, ja niitä oli mahdotonta lukea kaikkia kerralla yhdessä pötkössä. Teknisiäkin ongelmia ilmeni. Wikissä ne vierailijat, jotka eivät olleet rekisteröityneinä Metropolian sisäverkkoon, saivat Wikiin pyrkiessään herjan sivun luotettavuuden kyseenalaisuudesta ja mahdollisuuden poistua (get me out of here -nappi) palvelusta. Piti siis ymmärtää hyväksyä sivun epäluotettavuus, jotta wikiin pääsi edes sisään. Lisäksi wikisivuille tuli kommenttikenttiin epämääräistä spamkirjoittelua, jonka lähettä emme pystyneet paikantamaan. Mitään turvallisuuskoodia ei käyttäjän tarvinnut syöttää signaalin syöttämisen yhteydessä: spam-koneet löysivät alustan herkästi ja iskivät siihen.

Activity for February 2010

Period: **month** | week | day Month: << Previous | Now | Next >>

Kuvio 6: Kävijäaktiivisuus wikissä oli huipussaan helmikuussa 2010 (jopa 670 kävijää), kun SignaaliWikiä vielä hallinnoitiin wikialustalla. Signaalien syöttöaktiivisuus näkyy kävijämäärän radikaalina kasvuna Metropolian Tulevaisuuden tuottaja 3 op -opintojakson pakollisen signaalien keräämisen aikana helmikuussa 2010.

SignaaliWikin hallinnoiminen osana wikiämme toi Tuottaja2020 -hankkeelle kuitenkin merkittävän määrän kävijöitä aikana, jolloin niitä eniten tarvitsimme. Projektin alkuvaiheessa tarvitsimme asiakkaitamme eli kohderyhmäämme¹ tutustumaan suunnitelmiiimme, organisaatioomme ja tavoitteisiimme. Aloitimme wikissä jo varhaisessa vaiheessa tulevien julkaisujemme sisältöjen sekä ajankohtaisten tapahtumiemme eli käytännön toimintamme esittelyn. Kävijäaktiivisuuden suhdetta signaalien keräämiseen kuvaa helmikuun 2010 kävijäluvut (kuinka monta kertaa sivua on katsottu kuukauden aikana sekä erittely päivittäin), joissa näkyy hyvin pakollisen signaalien keräämisen aiheuttama liikenne. Signaalien kerääminen oli pakollista erilaisten opintojaksojen osana, esimerkiksi Tulevaisuuden tuottaja 3 op -opintojakson osana.

2010 maaliskuussa SignaaliWiki siirrettiin www-alustallemme osoitteeseen <http://tuottaja2020.metropolia.fi/signaalit/>. Palvelun avaamisen jälkeen signaaleiksi tuli tuhansia viestejä roskapostia, jonka vuoksi palveluun rakennettiin yksinkertainen laskutoimitus roskapostirobottien viestinnän välttämiseksi. Tähän SignaaliWiki toimintaperiaate ja korit eivät olisi antaneet mahdollisuutta. Www-alustalle siirtäminen osoittautui heti hyväksi ratkaisuksi, koska se mahdollisti ketterämmän ja spam-vapaamman tavan syöttää, tykätä ja selata signaaleja. Security key eli turvallisuuskoodi oli mahdollista ottaa käyttöön, ja roskapostit loppuivat siihen paikkaan. SignaaliWiki-nimi kuitenkin säilytettiin, koska haluttiin korostaa Signaalipalvelun yhteisöllistä luonnetta: jos annat, niin saat itsekin. Toisaalta monet syöttäjät olivat saattaneet syöttää signaaleja jo sen sijaitessa wiki-alustallemme, joten nimen pitäminen samana saattoi auttaa kivuttomassa siirtämisessäkin. Lisäksi syöttäjät saivat halutessaan selailta muiden jättämiä signaaleja. Signaalien selailtavuus yh-

¹ Kohderyhmät: ammattikorkeakoulujen kulttuurituotannon koulutusohjelmien kehitystyötä vastaavat, muu Arts management -sektorin kotimainen koulutus, tapahtumatuotantoklusterin toimijat. Välilliset kohderyhmät: kulttuurialan ammattikorkeakoulutasoinen koulutus (etenkin estraditaiteet), luovan sektorin toimijakunta: kulttuurisisällön tekijät ja tapahtumatuotantojen toteuttamiseen osallistuvat, alihankintaverkostot, tapahtumatuotantoklusterin keskeiset yhteistyöalat (mm. matkailu, IT, sosiaali- ja terveysala, media) (Tuottaja2020 -hankesuunnitelma 2009, 5)

tensä satojen signaalien pötkönä mahdollisti niiden kopioimisen omaksi tiedostokseen ja käyttämisen esim. opetuksessa ja tutkimusaineistona. Signaalien syöttöominaisuuden ja selailtavuuden lisäksi oli mahdollisuus myös arvioida signaaleja ”tykkää”/”en tykkää” -akselilla. Varsinainen signaalien syöttäminen tapahtui yksinkertaisella [www-lomakkeella](http://www.lomakkeella).

SignaaliWikin toinen versio [www-alustalla](http://www.alustalla) osoittautui helppokäyttöisemmäksi ja lukijan kannalta paljon kävijäystävällisemmäksi. Luovuimme pakollisesta luokittelusta, koska signaalien kerääjät kokivat sen haastavaksi. Syöttölomake oli helppokäyttöinen ja roskapostin esti yksinkertainen turvallisuusfunktio (paljonko on neljä plus kaksi, kirjoita kenttään kirjaimin). Muutaman kerran jouduimme kuitenkin vaihtamaan turvallisuuskysymystä, kun saimme spamiltä vaikuttavia syöttöjä. Liikenne wikiin tippui hetkittäin ratkaisevasti. Samaan aikaan kuitenkin lanseerasimme Tulevaisuusverstaat-linkin [www-sivuillamme](http://www.sivuillamme) wikiimme. Se nosti lukuja jälleen korkeammiksi, ja tulevaisuusvertaisiimme osallistuneet sekä niitä omissa oppilaitoksissaan suunnittelevat lehtorit kävivät jälleen wikissä. Tulevaisuusverstaat-wikisivu tarjosi tirkistelyn mahdollisuuden niille, jotka suunnittelivat ennakointiprosesseja. Tarkoituksemme olikin ajaa avoimesti omat aineistomme ja ideamme, menetelmäkuvaukset sekä toteutussuunnitelmat. Käytännössä siis pyrimme ”vuotamaan” ja levittämään ennakoinnin ja tulevaisuusajattelun taitoa ja asenne muhinkin korkeakouluihin ja yrityksiin.

Väite: Parhaimmillaan wiki tarjoaisi ryhmähuippuosaajuutta, mutta yhteiskirjoittaminen on wikissä hankalaa

Oli erittäin haastavaa tehdä yhteiskirjoittamista Wikissä, kun oli tottunut Word-tekstinkäsittelyohjelman Jäljitä muutokset -toimintoon ja kommenttilappuihin. Näitä ei wikissä ollut, vaan kommentointi piti tehdä eri väreillä tai katsomalla edellisen kommentaattorin tekemät muutokset palautta-

Kuva 6: SignaaliWikin toinen versio Tuottaja2020 [www-sivuilla tuottaja2020.metropolia.fi](http://www.sivuilla.tuottaja2020.metropolia.fi) (kuvakaappaus 19.12.2011)

malla menneet tallennukset. Aika pian tekstien yhteiskirjoittaminen ja niiden kommentointi siirtyikin Google Docsiin, ja joitakin kommenttikierroksia tehtiin ihan Word-tiedostojä kierrättämällä sähköpostilla.

Yhteistuottaminen ja -kirjoittaminen olisi kuitenkin erittäin olennaista saada sujumaan tutkimushankkeissa. Suomalainen koulutus tuottaa korkeatasoista yksilösuorittajia, jolloin menestyminen ja onnistuminen nojaavat yksilön menestykseen ja onnistumiseen. (Ks. esim. Oivallus 2011) Riski epäonnistua kasvaa, yksilön kokemaa stressiä työstä kasvaa ja vastuu kehittämisestä ja kehittymisestä painaa aina suorittavan työn tekijöitä myöten. Täydellisyypyrkivät puurtajat kärsivät eniten. Etäyhteiskehittäely wikimaailmassa

tarjoaisi huomattavaa helpotusta: ei sen niin väliä, jääkö homma kesken, löytyykö kirjoitusvirheitä tai suollanko ilmoille keskeneräisen ajatuksen. Joku muu voi kiiruhtaa apuun ja jatkaa, korjailla ja kehittää eteenpäin. Riskinä kuitenkin on, ettei kukaan osallistukaan kehittelyyn ja työni jää elämään keskeneräisenä tai jopa huonona.

Osaaminen on monessa yhteydessä nähty epäjatkuvana tietojen ja taitojen yhteiskehittelyn jouduttamana karttumana: "Uudistavan ihmisen osaaminen tulee nähdä wikimäisenä: tietomme ja taitomme karttavat kaiken aikaa. Välillä täytyy myös palata taaksepäin ja tarkentaa. Kyse on elinikäisestä oppimisesta. Niin tietojen kuin taitojen karttuminen, tarkentaminen kuin korjausliikkeiden tekeminenkin vaativat toisten apua. Tarvitaan koulutusta, joka tukee ja edistää yhdessä tekemistä. (Työ)elämässä moniosaajuus ja huippuosaajuus syntyvät ryhmien, tiimien ja verkostojen ominaisuutena. Toisten osaamisista kannattaakin kiinnostua sekä pyrkiä myös lainaamaan ja hyödyntämään niitä aktiivisesti." (Oivallus 2011, 34) Wiki tarjoaisi tähän helpon ratkaisun: yhteiskehittämällä olisi mahdollista saada aikaan ryhmäosaajuutta. Tätä osa tutkijaklubilaisista sovelsikin hankkeen loppujulkaisua kirjoitettaessa (ks. Halonen 2012 (Toim.), 45- 50). "Kolme henkilöä juurruttaa tulevaisuusajattelua." -artikkeli (Iso-Aho, Träskman & Uotila 2012) on yhteiskehittelyn tulosta, siinä kolmen asiantuntijan vuoropuhelu tuottaa uutta tietoa. On kuitenkin olennaista huomata, että yhteiskirjoittaminen tapahtui Google Docsissa, vaikka hankkeen wiki oli kaikille kolmelle tuttu ja tunnukset oli jaettu jokaiselle kirjoittajalle jo lähes kolme vuotta aikaisemmin. Jos kirjoittaminen olisi tapahtunut wikissä, olisi ryhmän pitänyt osata asettaa suojausasetuksia. Ryhmä halusi pitää keskeneräisen työnsä salassa ja avata sen vasta lopuksi kommentoitavaksi muille tutkijaklubin jäsenille.

Yhteiskirjoittamisesta wikissä eli "vertaistuotannosta" on kuitenkin olemassa monia paljon positiivisempiakin kokemuksia tutkimus- ja kehityshankkeista, joten pelkän em. kokemuksen mukaan yhteiskirjoittamista wikissä ei

voi tuomita. Esimerkiksi Viisautta wikin tekoon -wikikirjan tuottamisprosessia on selvitetty ja tulokset ovat olleet kannustavia (Kalahti 2011).

"(Kartoituksen) pohjalta voisi todeta, että käytännössä kokeilemalla oppii, ja yksi tie muutokseen käy juuri käytännön kokeilun kautta. Tuotantoprosessissa laajalla tuottajajoukolla oli paljon erilaista asiantuntemusta, ja apua oli aina saatavilla joltakulta. Kun edellytykset yhteistoiminnalle ovat kohdillaan, uskalletaan kysyä ja laittaa oma itsensä alttiiksi, eikä tarvitse yksin pohtia ratkaisua jokaiseen ongelmaan. Vastuu jakautui tuotantoprosessissa laajemmalle, eikä kenenkään tarvinnut kantaa liian suurta taakkaa. .. jokainen pystyi tietoisesti kokeilemaan ja harjoittelemaan itse edellä mainittuja sosiaalisen median mukanaan tuomia toimintamallivaatimuksia: kokeilemaan miltä tuntuu itse muokata toisen aloittamaa tekstiä eteenpäin, kysymään apua muilta ja antamaan apua muille, pohtimaan omaa suhtautumistaan siihen mikä tieto – ja millä kriteerein – on oikeaa ja parempaa kuin joku muu, opettelemaan keskeneräisyyden sietoa .. luottamaan että joku muu jatkaa siitä mihin itse jäi, huomaamaan että wikikirjan sisältö todellakin kasvoi projektin kuluessa ja pienikin panostus itseltä oli tärkeä osa kokonaisuutta." (Kalahti 2010, 32)

Olisi mielenkiintoista selvittää tarkemmin, mistä yhteiskirjoittamisen vaikeus Tuottaja2020 -projektissa johtui. Joitain syitä pystyn erottamaan: tutkijoille oli varattu todella minimaalinen työaikaressurssi, jokaisella tutkijalla oli oma näkökulma (esim. matkailun, vaapaaehtoistyön tai vapaan kentän näkökulma, pedagoginen näkökulma). Tuottaja2020 -yhteiskirjoittamisen epäonnistuminen julkisesti wikissä ei kuitenkaan johtunut oman tekijänoikeuden tai kasvojen menettämisen pelosta keskeneräistä julkaistessa, varsinkaan, kun nimiä ei yhteisteksteissä ole yleensä esillä. Katson yhteiskirjoittamisen ainoan esteen olleen teknisen toiminnallisuuden ja käyttöliittymän sopimattomuudessa: alustaa ei nähty sopivaksi yhteiskirjoittelulle. Myöskään VOIMAA-wikin käyttäjät eivät olleet huolestuneita wikin avoimuudesta: "Minkäänlaista huolta haastatteluissa ei nostettu siitä, miten Metropolian wikissä toimiminen vaikuttaa yksilön nimellä tehtäviin hakukonetuloksiin.

(Laasonen 2010, 50) Toisille ”tekeillä olevan aineiston tuominen näyttille” on yksinkertaisesti liian korkea kynnyks ylitettäväksi. On myös teknisiä syitä, miksi on vaikea lähteä kirjoittamaan wikialustalle. Tekstin tuottamisen tavat ovat jokaisella niin erilaiset. Joillekin oman tekstin hiominen on tärkeä prosessi. Kukaan haastateltavista ei suoraan maininnut, että immateriaalisen aineiston tuottaminen julkiseen levitykseen ilman varmuutta sen jatkokäytöstä olisi ollut syy jättää tuotoksia julkaisematta. Julkisin varoin toteutettavassa projektissa tämä olisikin ollut ristiriitaista informaatiota. (Laasonen 2010, 53)

Tutkijaklubin jäsenet veloitettiin jakamaan tulevaisuusverstaitensa materiaalit, toteutussuunnitelmat ja tuotokset Tuottaja2020 -wikissä avoimesti kaikille Internetin käyttäjille. Tämä oli hankkeen lähtökohta ja yhteisesti omaksuttu ja hyväksytty ennakkosopimus tutkijaklubilaisten kesken. Wikiin ilmestyi kuitenkin sisältöä harvakseltaan, useissa tapauksissa vain pyydettyä ja useimmiten kalvot ja muu tutkijoiden itse kehittämiä materiaali ”jäi” laittamatta wikiin. Tämä johtui selvästi oman tekijänoikeuden suojaamishalukkuudesta ja varovaisuudesta. Muussa yhteydessä en huomannut tutkijaklubilaisten välillä haluttomuutta tiedon jakamiseen, vaikka periaatteessa tutkijaklubin muodostivat eri ammattikorkeakoulujen saman alan opetus ja tutkimushenkilökuntaa edustavat toimijat, jotka perinteisesti olisi nähty kilpailijoina. Hankkeen toiminnan onnistuminen perustuikin juuri yhteiseen halukkuuteen edistää toimialaamme, eli kulttuurituotannon tutkintoon johtavan koulutuksen ja kulttuurituotannon alan kehittämistä ja ennakkointia. Kilpailijoiden ollessa samassa hankkeessa voisi kuvitella oman tontin varjelemisen ja paremmuuden osoittamisen nousevan esille. Mitään tällaista ei kuitenkaan ollut havaittavissa. Yllättävää oli, etteivät hankkeen kumppanit eli eri koulutusyritysten edustajat tahtoneet käyttää wikiä oman yritysbrändinsä, oman koulutuksen laadun tai erinomaisuutensa markkinoimiseen. Se olisi ollut mahdollista heti hankkeen ensimmäisestä päivästä saakka. Wiki-alusta olisi tarjonnut jokaiselle kumppanille mahdollisuuden esim. esitellä oppilaitoksissa pidetyn koulutuksen erinomaisuutta lataamalla

alustalle tapahtumatietoja, opiskelijoiden tuotoksia jne, mutta yleensä tutkijaklubilaisia sai patistaa tähän. Yksilön avoimuutta estävät tekijänoikeuden menettämisen pelot, eikä yksilö helposti näe itseään ”firman miehenä” eli yrityksensä asian edistäjänä. Toisaalta wikissä olisi voinut mainostaa niitä tapahtumia, joissa tutkijaklubin jäsenet olisivat omalla nimellään käyneet puhumassa hankkeen nimissä, tai kertoa artikkeleista, joita he olivat saaneet julkaistuksi lehdissä. Tähän klubilaisia sai kannustaa ja muistuttaa.

6 Wiki nykymarkkinoinnin näkökulmasta

Koska olen pitkää toiminut markkinointitehtävissä, en voinut olla tarkastelematta wikiä myös markkinoinnin näkökulmasta. Täysin avoin toiminta Internetissä perustui Tuottaja2020 -hankkeessa jatkuvan juurruttamisen ja tiedon levittämisen ajatukseen. Tiedottamiselle oli varattu melko vähän resursseja, tiedotussuunnitelma oli tarkkaan kohdennettu eikä erillisiä markkinointitoimenpiteitä ollut erikseen suunniteltu. Markkinointimateriaaleja oli vähän, ja kysynnän luominen hankkeen tuotoksille (tutkimusraportit, tulevaisuusverstaat jne.) tapahtui lähinnä seminaareissa puhumalla ja lehtiin kirjoittelemalla. Uutiskirjettä jaettiin noin kerran kuukaudessa. Netissä tapahtuva kysynnän luominen ja tuotteidemme markkinointi kohderyhmille nojasi vahvasti siihen, että kohderyhmämme halusi löytää ja tutustua tuotoksiimme. Siksi näen wikiillä tärkeän roolin markkinointiakanavana: digitaalista jalanjälkeämme (vrt. käsite Isokangas & Vassinen 2010) lisäsi huomattavasti avoimen wikin käyttäminen. Se tarjosi hankkeelle paremman löydettävyyden ja siten ”lihavamman preesensin” netissä integroituna www-sivuihimme ja Facebookiimme.

Paljon tekstejä sisältävän tutkimushankkeen markkinoinnin kanavat mahdollistavat ideaalitapauksessa laajemmatkin sisällöt. Pelkät sloganit eivät riitä kiinnostuksen herättäjiksi ja kysynnän luojiksi, kun ”tuotteena” on tutkimustieto. Monisuuntaisen diskurssin mahdollistajana wiki näyttäytyy mahdollisena nykymarkkinoinnin foorumina, ja siten myös hitaan markkinoinnin² monisuuntaisena kanavana. Hitaalla markkinoinnilla tarkoitan ydintoimintaan integroitua, sen aikana ja ohessa tapahtuvaa osallistavaa (usein sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa) sisältömarkkinointia. Wiki elää ja hengittää projektin viestiä sisään ja ulos reaaliaikai-

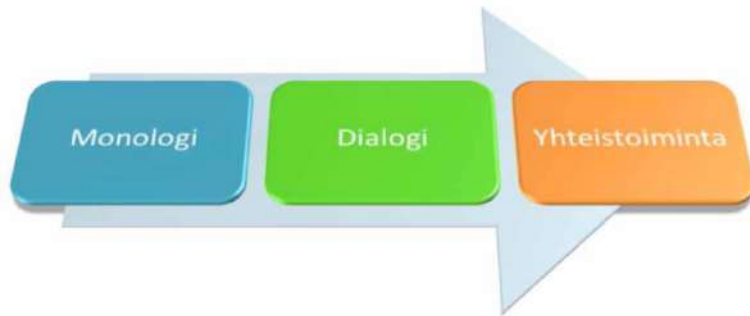
2 Myllyrinne 2011 (<http://www.youtube.com/watch?v=BMm12Uurdqo>) slow advertizing -ajatus, jossa mainontaa ei nähdä erillisinä kalliina ponnistuksina, vaan toiminnan kanssa käsi kädessä tapahtuvana asiakkaita sitouttavana ja jatkuvana prosessina.

sesti projektin aikana. Tuottaja2020 -wiki olisi voinut olla tällainen hitaan sisältömarkkinoinnin väline, jos se olisi ollut osallistavampi ja sitouttavampi. Jo SignaaliWiki toimi kuitenkin osallistavana ja sitouttavana ja loi selvästi kysyntää tutkimusraporteillemme.

Väite: Wikit ovat tärkeä osa yrityksen tai projektin Markkinointi 3.0:aa

Sisältöjen tuottaminen niin, että ne ovat laajojen käyttäjäryhmien hyödynnettävissä, on wikin kiinnostavin ominaispiirre. Yhteisesti työstetty ja tuotettu tieto on ajantasaista, välittömästi jaettavissa ja loputtomasti muokattavissa. Kukaan ei omista oikeuksia yhdessä tuotettuihin tietosisältöihin, ja kaikki ovat vastuussa tuottamansa tiedon oikeellisuudesta. (ks. myös Laasonen 2010, 71). Wikijattelun kauneus perustuu juuri prosessimaisen ja kumulatiivisen toiminnan onnistumiseen, jossa minun, sinun, heidän, meidän ja niiden tieto yhteensä muodostaa kokonaisuuden, jolla on enemmän arvoa kuin vain omalla tiedolla. Tiedon käsitys siis joutuu taipumaan tai ainakin ”kasvamaan” wikimaailmassa. Tuotettu tieto on ihmisten väliin jäävää tietoa, jonka tekijänoikeus on vaikeasti hahmotettavaa. Wikijattelun ahdistavuus perustuu viestinnän sisällön kontrolloimattomuuteen: maailmassa, jossa hankkeet, projektit tai yritykset eivät enää voi systemaattisesti hallita omaa tarinaansa netissä, yksi yksittäinenkin asiakas tai kilpailija voi romuttaa kokonaisen huolellisesti suunnitellun viestin. Negatiivinen sitoutuminen on uhka, jonka voimme kuitenkin ottaa huomioon.

Tuottaja2020 -hankkeessa sisäänpäin tulevaa viestiä hallitsivat asiakkaidemme lisäksi myös hankkeemme tutkijaklubilaiset, joilla jokaisella oli myös oman organisaationsa intressit. Jokainen hanke ja projekti on siis nykyisin mediahanke ja jokainen tiedottaja ”nettievangelista”. Paineet ovat sen mukaiset: koska tiedottaminen on näennäisesti helppoa, ja koska sisällön pukeminen myyvään, osallistavaan ja toimintaan innosta-

Kuvio 7: Markkinoinnin historiallinen kehitys yksinkertaistettuna Salmenkiven & Nymanin (2007) mukaan. (Salmenkivi&Nyman 2007, 68). Pelkästä oman viestin huutamisesta (monologi) on päästy dialogiin asiakkaan kanssa, ja nyt markkinointi voidaan määritellä edelleen yhteistoiminnaksi eli tärkeiksi pidettyjen asioiden yhteiseksi edistämiseksi. Jos markkinointiaktiviteetit nähdään selkeästi yhteistoimintana (tai yhteistoiminnan arvonluontiprosesseina), markkinointimme voi kääntyä pääläelleen. Kun ulospäin suunnatun viestin sijaan tärkeäksi tuleekin sisäänpäin tuleva viesti, olemme vastuussa muustakin kuin omasta viestistämme. Kuluttaja voi olla kuka tahansa osallistuja, millä tahansa motiivilla.

vaan muotoon kriittinen onnistumistekijä, odotukset ovat kovat. Koska tiedon kuluttajilla, tässä tapauksessa hankkeen sidosryhmillä ja asiakkailla, on valta, on toimitettava hyvää sisältöä helposti pureskeltavassa ja tiivistetyssä muodossa.

Jos katsomme wikityöskentelyä tästä näkökulmasta, näemme wikissä potentiaalisen osallistavan, yhteisöllisen viestintäkanavan, joka takaa paremman löytymisen googlettamalla ja näin lihavamman "nettipresenssin". Mitä enemmän meillä on tavaraa ja viestejämme netissä, sitä suurempi mahdollisuus meillä on tulla löydettyksi. Mitä useammin päivitämme sisältöjämme, sitä varmemmin ja ajantasaisempaa tietoa meistä löytyy netistä. "Läsnäolemme" netissä elävämmin ja lähestyttävämmin,

kun päivitämme jatkuvasti nettisivuja, wikejä, Facebook-ryhmiämme. Wiki-sivustot nousevat korkealle hakukoneilla, pelkällä "Tuottaja2020 wiki" -hakusanalla tulee lähes kolme tuhatta löydöstä (8.11.2011). Ansaitsemmeko sen? Ehkä emme, mutta otamme tuloksen kiitollisena vastaan ja pyrimme parhaamme mukaan kasvattamaan niiden hakusanojen määrää, jotka meille ovat olennaisia.

Jos nykymarkkinointia katsotaan wiki-ihmisen silmälaseilla, voidaan markkinointi nähdä kaksisuuntaisena arvonluomisprosessina, jossa sitoutuminen tapahtuu molemmilla osapuolilla haluna tuottaa sisältöä. (ks. esim. LeboffWiki-ihminen ottaa kiitollisena tirkistelyn mahdollisuuden käyttöönsä, varastaa ajatuksia, jatkojalostaa niitä ja kertoo samanlaisissa medioissa oman tarinansa. Jos markkinoinnin tehtävänä on nykyisin maailman parantaminen tai asioiden kehittäminen, on joukkoistetulla aineiston keräämisajatuksella tulta allaan. Voidaan olettaa, että toimialamme kulttuurituotannon toimijat haluavat osallistua tulevaisuutensa rakentamiseen ja haluavat siksi kerätä heikkoja signaaleja ja toisaalta näyttäytyä tulevaisuushankkeessa vaikuttajina. Toisaalta arvoyhteistyö pitää sisällään varmasti myös fyysisissä tulevaisuuverstaissa jaettuina kokemuksia ja innostusta toimia hyvän asian puolesta. Samalla projektimme markkinointi tapahtuu, eli projektin asiasta saadaan tietoa, se ostetaan, juurrutetaan mahdollisesti omaan toimintaa ja jaetaan asiakkaamme omiin yhteisöihin suosituksina.

Uutiskynnyksen rikkovaa lyhytinformaatiota peräänkuulutetaan. Tuottaja2020 -wiki oli tarkoitus olla juuri tällainen väline hankkeessa: sisältöjä piti kehittää yhdessä etätyönä eli wikilähtyönä niin, että wiki olisi ollut se "koti", johon tullaan kohtaamaan ja jossa toimintaan ja suunnitteleminen innostuttaisi yhdessä. Koska kyseessä on tutkimushanke, oli selvää, että julkaisuja pyrittiin kirjoittamaan osin yhteistoimintana wikissä ja osallistamaan työhön myös hankkeen asiakkaita eli tuottajia, kouluttajia ja koulutuksen kehittäjiä ja siitä päättäjiä.

	Markkinointi 1.0 wikijätellun näkökulmasta	Markkinointi 2.0 wikijätellun näkökulmasta	Markkinointi 3.0 wikijätellun näkökulmasta
Tavoite	Tuotteiden tai ajatusten myynti	Asiakastyytyväisyys	Maailman parantaminen/ rakentaminen/kehittä minen
Taustavoimat	Teollinen vallankumous	Informaatioteknologia	Kuluttaja luojana, hallinnoija kuraattorina - teknologia
Kuluttaja	Kuluttajien fyysiset tarpeet (massat)	Valveutunut ja elämyshakuinen kuluttaja	Ihminen on hyvään elämään pyrkivä tiedostava kokonaisuus
Markkinoinnin näkökulma	Tuotekehitys	Erottautuminen	Arvot
Toimintaa ohjaa	Tarkka tuotemääritys	Yrityksen ja tuotteen asemointi	Visio, missio ja arvot
Arvot	Käytännölliset	Käytännölliset ja tunneperäiset	Käytännölliset, tunneperäiset ja henkiset

Kuvio 8: Markkinointi wikijätellun näkökulmasta. Markkinointi wikiaikakaudella kertoo enemmän wikijätellun leviämisestä kuin yhden yksittäisen wikiväliseen tekninen tarkastelu. (mukaellen Kotler, Kartajaya, Setiawan 2010, 20)

Kohderyhmälle tarpeelliset sisällöt ja niiden löydettävyyden olivat ratkaisevia molempuolisen kiinnostuksen herättämiseksi. Luotimme ehkä liikaakin lupaukseen: "Wiki on yhteisöllisen verkon (sosiaalinen media) väline ja menetelmä, jonka avulla usea henkilö tuottaa yhteistä sisältöä verkossa." (Metropolian Confluence infisivusto, luettu 19.1.2012) Jokin aika sitten sosiaalisen median tärkein tehtävä tuntui olevan exien vakoilu, oman erinomaisuuden toittaminen ja pomon haukkuminen eli henkilökohtaisten asioiden kommunikoiminen. Nykyisin sosiaalisessa mediassa ajetaan enemmän omaa tärkeää asiaa ja markkinoidaan enemmän itselle tärkeitä tuotteita, palveluja ja tapahtumia. Hyvästä si-

sällöstä puhutaan paljon, mutta mitä se on? Hyvät sisällöt voisivat olla sellaisia, joista on hyötyä keskeneräisinä ajatuksinakin tai joilla on laajempaa yleistettävyyttä.

Wikin tai Facebook-ryhmän perustaminen ei ole vaikeaa, mutta sisältöongelma on edessä heti perustamisen jälkeen. Sosiaalista mediaa on kutsuttu nykypäivän CRM:ksi eli asiakkuudenhallinnan keinoksi. Asiakkuudenhallinta (engl. customer relationship management, CRM) on käsite, joka sisältää asiakaslähtöisen ajattelutavan organisaatiossa sekä siihen liittyvät tietojärjestelmät. Projektin tai yrityksen sosiaalisen median foorumi on hyvä, joskaan ei nopea tapa kasvattaa yritykselle uskollisia asiakkaita ja sidosryhmiä, jopa faneja. (Isokangas&Vassinen 2010, 19, 25, 30) Wiki nykyajan tutkimus- ja kehitystoiminnan asiakkuudenhallinnan välineenä voisi toimia, jos ajatellaan, että asiakas on tutkimustiedon tarvitsija ja tuote tai palvelu, jota projekti pyrkii toimittamaan, on tutkimustieto tai kartoitukset. Asiakkaalla olisi pääsy osallistumaan tutkimukseen ja seuraamaan sen edistymistä. Hän voisi osallistua tiedon punnitsemiseen ja saada väliraportteja tai osatuloksia käyttöönsä jatkuvasti. Tällöin tutkimus- tai kehittämistyön käsite muuttuu olennaisesti perinteisestä: asiantuntijan arvo ei hupene mihinkään, jos hän jakaa osaamistaan muille. Kaikkien ulottuville annettu asiantuntemus voi vetää asiakasta työmme luokse 24 tuntia vuorokaudessa. Tuottaja2020-hanke oli juuri tällainen: hanke toteutettiin ESR-rahoituksella, joten asiantuntijoiden työn nähtiin olevan yhteistä omaisuutta, vaikka tekijänoikeus säilyikin. Hankkeen sisällöt oli olennaista nähdä kaksisuuntaisina: toisaalta joukkoistamalla hankittuina aineistoina, mutta myös levitettävänä analyysinä. Siksi jatkuva keskustelu ja kohderyhmän osallistaminen oli olennaista. Jatkuva markkinointi ja asiakkuudenhallinta oli keskeistä, jotta kehitystyö oli ylipäättään mahdollista.

Jos markkina nähdään tässä tapauksessa hanketoimijoiden ja asiakas/osallisten keskusteluna ja joukkoistettu osallistuminen markkinointina tutkimustiedollemme, joudumme tarkastelemaan wikiä myös nykymark-

kinoinnin keskeisenä välineenä. Toisaalta jos brändin näkyvyys määritellään sosiaalisten medioiden presenssinä ja maine suosittelijoiden sanomisina (ks. markkinointia sosiaalisessa mediassa käsittelevät Weinberg 2009, Forsgård & Frey 2010, Leino 2010, Salmenkivi & Nyman 2007), ollaan varmasti innokkaampia myös edistämään wikien löydettävyyttä. Sidosryhmien ajaminen wikiin voi kuitenkin aiheuttaa pettymyksen: alusta ei innostakaan osallistumaan tai keskusteluun ei löydy sopivaa kohtaa. Tuottaja-projektin kokemusten mukaan wikin löydettävyyden edistäminen mietitytti jatkuvasti. Olisiko virhe ajaa ihmisiä www-sivuilta wikiin, koska wiki ei mahdollisesti sitoutakaan sekavuudellaan ja keskenäisyydellään? Osallistavat funktiot eivät ole käyttäjystävällisiä, niiden käyttäminen ei ehkä onnistukaan intuitiivisesti?

Väite: Wiki mahdollistaa kuratoidun vakoilun

Yksi nykymarkkinoinnin keinoista on hallittu "vuotaminen". Tietoa vuodetaan kysynnän luomiseksi ja haluttavuuden kasvattamiseksi, ja asiakkaalle tarjotaan siten lisäarvoa. Tutkimushankkeessa tällainen markkinoinnin keino voi toimia hyvin, mutta ongelmaksi muodostuu tarjonnan massiivisuus.

Yritykset ja brändit tulivat Internetiin huutamaan megafonilla ja luukuttamaan jatkuvalla syötöllä jokainen omaa viestiään. Jatkuva tuputtaminen ottaa jo päähän, emmekä suostu passiivisesti enää kuuntelemaan. Käyttäjää aidosti hyödyttävälle sisällölle on siis kysyntää, vaikka niiden löydettävyys on entistä hankalampaa. Tuottaja2020 tarjosi vakoilun mahdollisuuden hankkeen ensimmäisestä päivästä alkaen. Hankkeet eivät voi enää toimia yksin, vaan niiden on toimittava vahvasti verkostoituneena monella tasolla. Siksi tirkistelyn mahdollistaminen on minimivaatimus.

Hyvä hanke onnistuu valitsemaan verkostoonsa kumppanit, joilla on samat tavoitteet tai (lisä)arvoa tuottavaa osaamista, näkemyksiä tai ehkä törmäämisen mahdollistava toisenlainen agenda. Hanke voi markkinoida missionsa, visionsa ja arvonsa tärkeimmille sidosryhmilleen reaaliaikaisesti kehitystyönsä edetessä vain, jos avoimuuteen pyritään tietoisesti. Hankkeen tuloksia on mahdollista juurruttaa samanaikaisesti niiden kehityksessä, jolloin hanke voi edistyä nopeasti.

Minkälaista sisältömarkkinointi sitten nykyisin voisi olla, jotta haluttavuus kasvaisi ja juurtuminen tapahtuisi reaaliaikaisesti? Markkinoinnin arvolutautuneisuus on silmiinpistävää. Tuotokeskeisestä markkinoinnista ja viestinnästä on suuntaus ollut kohti kuluttajakeskeistä markkinointia, ja toiminnan painopisteet ovat edelleen siirtymässä yhä enemmän kohti ihmillisiä arvoja. (ks. esim. Leboff 2011; Kotler, Kartajaya, Setiawan 2010) Käytännölliset, tunneperäiset ja henkiset osallistumisen arvot ohjaavat arvolahtöistä markkinointia, jossa ilmaiseksi (kuten blogit, Twitter, YouTube, Flickr, Facebook jne.) sekä yhteisöllisillä medioilla (kuten Wikipedia, Rotten Tomatoes, Craigslist jne.) on merkittävä rooli (kahtiajako perustuu Kotler, Kartajaya, Setiawan 2010, 23). Mitä enemmän sosiaalinen media kehittyy ilmaisevaan muotoon, sitä enemmän kuluttajat voivat vaikuttaa toistensa mielipiteisiin myös "glokaalisti". Esimerkkinä mainittakoon suomalaisillekin markkinoille yrittänyt markkinapaikka www.craigslist.com, jonka osoite vie suoraan globaalille <http://helsinki.fi.craigslist.fi/> -sivulle, jossa globaali markkinapaikka on tarjolla suomeksi suomalaisille.

Tarkoituksellisesti lähetetyn yritys- tai hankeviestin merkitys asiakkaan huomion kiinnittämiseksi ja viestin adoptoimiseksi pienenee. Hankkeiden on toimittava tiiviimmin yhteistyössä omien sidosryhmiensä (asiakkaat, kohderyhmät, muut mahdolliset hyötyjät) kanssa, kuunneltava heitä aktiivisemmin ja kyettävä ymmärtämään heidän osallistumishalukkuutensa tasoja. Avoin viestintä ja sen mukanaan tuoma mahdollinen osallistumishalukkuus voidaan nähdä myös co-vaikuttamisen tarpeena (kuluttaja tai käyttäjä haluaa vaikuttaa, mutta ei pysty siihen ilman laajempaa rintamaa tai yrityksiä/brändejä). Etsitään yhä enenevässä määrin ratkaisuja, joiden avulla voidaan parantaa maailmaa. Tämä on hankkeiden ja yritysten mieleen, koska intressi on silloin molemminpuolinen ja kuuluu ”tarjoajan ja asiakkaan” välillä kapenee. Kuluttaja ovat kokonaisia ihmisiä ja henkisyys voidaan ottaa huomioon aivan uudella tavalla.

Kuvio 9: Internetissä vapaasti tarjotut eli toimijoiden (ja kilpailijoiden) ”tirkisteltäväksi” tarjotut keskeneräiset/stilisoimattomat wikisisällöt Tuottaja2020 -wikissä. Eniten arvoa kohderyhmälle eli koulutuksen suunnittelijoille tuottivat todennäköisesti tulevaisuusverstaiden suunnitelmat, metodikuvaukset ja tulevaisuuskuvat.

Tämän ymmärtämistä varten lanseerattiin wikitalouden (vrt. Tapscott 2006) käsite suurten massojen yhteistyön kuvaamiseen.

Vaikka wikit tarjoavat jatkuvaa, kehittyvää ja usein päivittyvää informaatiota hankkeiden sidosryhmille, voi viesti hukkua tarjonnan tulvaan. Wiki ei herätä (vrt. esim. Facebookin sähköposti-integraatio), ei kehity automaattisesti, ei integroidu hyvin henkilökohtaisiin viestintävälineisiin (esim. älypuhelimet), eikä tule kotiovelleni seisomaan, kun haluan törmätä yhteisöni jäseniin. Helsingin Sanomatkin lähestyy käyttäjiään varmemmin. Jos kynnyks kuitenkin ylittyy ja wiki saa käyttäjänsä sidottua sisällöntuotantoon, voi suhde yhteisöön muodostua lähes yhtä läheiseksi kuin omissa Facebook-ryhmissämme. Sisältö siis ratkaisee sitoumuksen laadun.

Tarkastellessani Tuottaja2020 -”wikitaloutta”, eli sitä arvoyhteistyötä, johon pyrimme, voin todeta hankkeen onnistuneen verrattain hyvin. Tutkimme saivat joukkoistetuista aineiston keräämisprosesseista tarvittavaa materiaalia (SignaaliWissä kerätyt signaalit, tulevaisuusvertaissa äänitetyt keskustelut ja vertaissa tuotetut videot, tarinat ja muut aineistot, toisten tutkijoiden suunnitelmat ja menetelmäkuvaukset). Toisaalta keskeiset asiakkaamme eli kulttuurituottajia kouluttavat ammattikorkeakoulut ja koulutuksen suunnittelijat saivat tutkimustietomme lähes suoraan käyttöönsä tarvittaessa jo raakamateriaaleina. Arvioin Tuottaja2020 -wikisisältöjä sen mukaan, kuinka tärkeitä ne ovat hankkeelle ja kuinka ne luovat arvoa kohderyhmämme jäsenille. Tärkeimpänä pidän tulevaisuusverstaiden toteutussuunnitelmien jakamista wikissä. Ne auttoivat tulevaisuusverstastyötävän juurtumisessa tutkijoidemme toimintaan. Työpajojen menetelmäkuvaukset ja tehtävänannot auttoivat verstaasta suunnittelevaa kollegaa omien pajojen suunnittelussa, ja tehtäviä oli mahdollista kierrättää ohjaajien välillä. Toisaalta verstaissa tuotetut tulevaisuuskuvat olivat tutkimustyössä keskeistä aineistoa, ja niiden reaaliaikainen tai ainakin lähes reaaliaikainen saatavuus wikin kautta oli yksi merkittävä tekijä tutkimustyömme onnistumisen kannalta. Heikkojen signaalien kerääminen auttoi selvästi tulevaisuusajattelun taidon

kehittämisessä tutkijoitamme ja kohderyhmäämme (ks. Hero 2012), ja toisaalta wikin avulla pystyimme mahdollistamaan signaalien keräämisen jo hankkeen alusta lähtien.

Väite: Wiki on ihan hyvä tutkimustiedon kysynnän luomisen väline

Tuottaja2020 -hankkeessa kirjoitettiin 12 kirjaa pdf-muodossa nettiin. Olisiko kirjoilla ollut enemmän vaikutusta, jos ne olisi julkaistu pikkusina pätkinä blogeissa tai wikissämme? Tai linkitetty uutisvirraksi ikkunaan wikiin?

Isokankaan ja Vassisen (2010) mukaan erityisen tehokkaasti voivat levitä asiantuntijan pdf-muotoiset oppaat, koska Googlen tarkennettu haku mahdollistaa tiedostomuodolla hakemisen. Blogi- ja muut kirjoitukset saatavat jäädä tiedon virtaan, eivätkä tallennu myöhempää käyttöä varten (Isokangas&Vassinen 2010, 38) Tuottaja2020 -hankkeen konkreettinen tuotos on 12 kirjaa, jotka ovat kartoituksia, selvityksiä ja tutkimuksia kulttuurituotannon muutosvoimista ja tulevaisuuden näkymistä. Nämä kirjat päätettiin jakaa kaikkien saataville pdf-muotoisina. Ennen kunkin kirjan julkaisua niiden sisällöistä ja edistymisestä kerrottiin wikimme Julkaisut-sivulla, eli googlettamalla julkaisuista sai ennakkotietoa esim. hakusanoilla tuottaja julkaisut tai yksittäisten aiheiden mukaan. Käytimme siis wikiä kysynnän luomisen (demand creation) välineenä. Tarjosimme kurkistuksia, mutta emme kuitenkaan osallistaneet yleisöjämme kirjojen kommentointiin wikissä. Keskenäisenä julkaisemista kuitenkin kokeiltiin. Katri Halosen julkaisu ”Kulttuuri katalysoi. Megatrendien tähtäminen kulttuurituotannon kentälle” (Halonen 2011) julkaistiin betaversiona sidosryhmiemme ”raa-deltavaksi”. Halonen sai kommentteja teokseensa ja niiden pohjalta hän kirjoitti lopullisen version kirjasta. Kommenttien kerääminen ei kuitenkaan tapahtunut wikissä, rohkeutemme ei siihen riittänyt. Pelkäsimme, ettei wiki ole näin laajalle kutsutulle yleisölle käyttäjäystävällinen paikka kommentoi-

da, koska wikin kommenttifunktio on suhteellisen huomaamaton ja wikissä navigoiminen saattaa eksyttää.

Käytimme wikiä siis vain julkaisujemme ennakkomarkkinointiin kysynnän luomiseksi. Kysyntää voi luoda ”tirkistelyn” mahdollistaminen, koska uutuusarvo voi kiihdyttää kiinnostusta tai jopa tarjota asiakkaallemme eli kohderyhmällemme kilpailuetua omassa työssään. On kuitenkin mahdollonta selvittää, loiko wiki kysyntää tuotteillemme.

Oli selvää, että julkaisumme tulisi olla kaikkien helposti ladattavissa. Siksi päätimme jakaa ne www-sivuillamme, jotka oli alun perin tarkoitettu nk. yksisuuntaisen markkinointimme kanavaksi eli ikään kuin wikimme sisäänheittosivustoksi. Emme voineet ottaa sitä riskiä, että julkaisumme löytyisivät Google-hauilla, mutta että julkaisun luettuaan tai ladattuaan asiakas olisi hukassa ”vieraan” navigointilogiikan ympäristöissä. Wikin Confluence-pohjainen alusta perustuu työkori-ajatteluun, jota eivät blogaamiseen tai www-navigointiin tottuneet heti tunnista. Käyttöliittymä ei muistuta perusmuodoltaan käyttäjäystävällisiä www-palveluja, joissa on useimmiten navigointipalkeissa päälinit ja sisältöosissa bannereita sekä selkeitä visuaalisia navigointiviitteitä. Wikin käyttöliittymän työkorilogiikan voi toki hyvä wiki-ylläpitäjä rikkoa ja tehdä sivustosta ”www-mäisemmän”, mutta silloin tarvitaan jo enemmän tietoa käyttöliittymäsuunnittelusta, ikonien ja bannereiden graafista suunnittelua ja Wiki Markup -koodikielen syvällisempää hallintaa. Periaatteessa em. taidot ja tiedot on kenen tahansa ulottuvilla, sillä Helpit ja muu ohjeistus on kehittyntä. Mutta ainakaan oma motivaationi ei riittänyt siihen, että olisin väkisin vääntänyt wikisivuistamme käyttäjäystävällisemmät ja visuaalisemmat, kun helppo ratkaisu kolkutti ovella: www-sivuilla voisimme jakaa helposti julkaisumme ja siirtää SignaaliWikimme toimimaan www-sivujemme alla.

**INVEST IN
SHARING**

7 Lopuksi – Kollektiivinen wikikulttuuri herää!

Kun tarkastelen Tuottaja2020 -projektin kolmevuotista matkaa suunnitteluvaiheesta päätösvaiheeseen, voin todeta wikillä olleen merkittävä rooli hankkeen onnistumisen kannalta. Wiki pystyi tallentamaan hankkeen koko elinkaaren usean henkilön syöttämänä ja toimimaan avoimena hankehallinnon arkistona. Se taipui esittämään erilaisia tiedostoja ja sisältöjä kumppaneillemme, asiakkaillemme ja muille sidosryhmillemme heti ensimmäisestä päivästä lähtien. Wiki tarjosi meille jakamisen alustan tarpeen vaatiessa reaaliaikaisestikin, kun tulevaisuusverstaissa kerättiin tutkimusaineistoja tai kun heikkoja signaaleita alettiin kerätä samanaikaisesti monen henkilön voimin.

Kumppaneina kehittämisprojekteihin osallistuvien organisaatioiden oli mahdollista pysyä ajan tasalla hankkeen toiminnasta. Wiki hankehallinnon avoimena foorumina tarjosi oivallisen tirkistelymahdollisuuden. Hankkeen keskeneräistä ajattelua oli mahdollista kenen tahansa tarkastella, myös kilpailijoiden. Kilpailuajattelusta on mahdollista wikin avulla siis myös vapautua: mikä meidän hankkeessa oikeastaan on niin salaista? Hankkeet ovat velvollisia aktiivisesti tiedottamaan toiminnastaan, ja usein juuri tiedottaminen osoittautuu hankkeissa haastavimmaksi. Kilpailuajattelusta voidaan päästä organisaatioiden välillä yhteiskehittelyyn ja toimialan kehittämiseen, jos hankkeet voivat ”jatkaa” toistensa työtä olemalla paremmin selvillä muiden projektien tuloksista ja kehityksistä. Yksilö kuitenkin omistaa tekijänoikeuden omaan työhönsä, ja tätä tekijänoikeutta on mahdollista myös wikissä hallita. Jos esimerkiksi ESR-rahoituksella tuotetut hankkeet olisivat kaikki avoimina wikissä, olisi hyvien käytäntöjen tiedottaminen paljon helpompaa. Erillisiä tiedonlevityssponsisteluja tarvittaisiin vähemmän, jos mahdollistettaisiin sisältöjen parempi ”tirkisteltävyys” ja muiden sisältöihin linkittäminen ketterämmin. Nykyaikaisen markkinoinnin vaateet yhteistoiminnan ja yhteisten arvonluontiponnistusten helpottamiseksi pitävät wikin puolia: wikissä yhteistuottaminen

on mahdollista. Joukkoistettu aineistojen kerääminen voi tapahtua wikissä suurelkin yleisön kesken.

Tutkimus- ja kehittämishankkeen markkinointia ajatellen wiki on olenainen kanava. Pitkät suunnitelmat ja luonnostekstit on helppo esittää ja kommentteja voi kerätä melko helposti. Toisaalta wikiin täytyy aina johdattaa muilta sivustoilta tai kahden välisellä viestinnällä (uutiskirjeet, sähköpostit jne.), vaikka wikisisällöt löytyvätkin helposti googlettamalla.

Wikin käytössä on kuitenkin lukuisia haasteita. Alustan luomisen ja ylläpidon logiikka on erilainen kuin esim. helppokäyttöisten blogien. Työko-riajattelun rikkominen käyttäjäystävällisemmäksi ikoneihin perustuvaksi käyttöliittymäksi vaatii kurssitusta. Wikistä ei ole helppoa saada hienoa nettisivua. Innostavan ja graafisesti hienon wikin luominen voi kuitenkin onnistua ihan kuvankäsittelyn ja graafisen suunnittelun perustaidotkin osaavalta, jos intoa ja aikaa riittää. Toisaalta nuoremmat ikäpolvet vaikuttavat saavan wikin ylläpitotaitoja jo äidinmaidosta. Heille wikin hal- tuunotto voi olla ihan normaalitoimintaa, eikä mikään opeteltava asia. Digipidäkkeet näyttävät vähentyvän jatkuvasti, ja yhteistoimintaa ver- kossa pidetään pakollisena. Vertaistukea täytyy kuitenkin olla saatavil- la. Wikialustoja kehitetään jatkuvasti, ja kehitystä näkyy jo. Jos tänään aloittaisiin uuden projektin wikin perustamisen, voisi matka olla paljon helpompi ja hauskenpi.

LÄHTEET

Filander, Karin & Vanhakkala-Ruoho, Marjatta (toim.) (2009). Yhteisöllisyys liikkeessä. Gummerus, Jyväskylä.

Forsgård Christina & Frey Juha. Suhde – sosiaalinen media muuttaa johtamista, markkinointia ja viestintää. Infor, Porvoo.

Halonen, Katri (2011). Kulttuuri Katalysoi. Megatrendien tärahtäminen kulttuurituotannon kentälle. Tuottaja 2020 -hankkeen julkaisu: http://tuottaja2020.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/2_Kulttuuri_katalysoi_Halonen_WEB.pdf

Halonen, Katri (toim.) (2012). Kulttuurituottajakoulutuksen suuntaviivoja. Tuottaja 2020 -hankkeen loppuraportti. Tuottaja 2020 -hankkeen julkaisu. tuottaja2020.metropolia.fi

Hero, Laura-Maija (2011). Kulttuuri kipinöi. Tulevaisuusajattelun pedagogiset haasteet. Tuottaja 2020 -hankkeen julkaisu: http://tuottaja2020.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/katalysoi/5_Kulttuuri_kipinoi_Hero_WEB.pdf

Hero, Laura-Maija (2012). Kulttuuri kokeilee. Ennakointimenetelmien arviointi. Tuottaja 2020 -hankkeen julkaisu. tuottaja2020.metropolia.fi

Iso-Aho, Juha, Träskman, Tomas & Uotila, Pekka (2012). Kolme henkilöä juurruttaa tulevaisuusajattelua. Teoksessa Halonen, Katri (toim.) 2012. Kulttuurituottajakoulutuksen suuntaviivoja. Tuottaja 2020 -hankkeen loppuraportti. tuottaja2020.metropolia.fi

Isokangas, A. & Vassinen, R. (2010). Digitaalinen jalanjälki. Kariston kirjapaino Oy, Hämeenlinna.

Kalalahti, Joanna (2011). Vertaistuotanto uutena toimintamallina. Case Viisautta wikin tekoon -wikikirja. Avoimet verkostot oppimiseen (AVO) -hankkeen julkaisu 2011. http://www.uta.fi/~joanna.kalalahti/materiaalit/vertaistuotanto_uutena_toimintamallina_case_viisautta_wikin_tekoon_wikikirja.pdf

Kotler, Philip; Kartajaya, Hermawan; Setiawan, Iwan (2011). Markkinointi 3.0. Tuotteista asiakkaisiin ja ihmiskeskeisyyteen. Talentum, Helsinki.

Kuittinen, Matti & Keijonen, Martti (2009). Yhteisöllisyyden paradoksit: tiimit ja henkilöstöryhmät yhteistä merkitystä rakentamassa. Teoksessa Yhteisöllisyys liikkeessä (Filander, K.; Vanhakkala-Ruoho (toim.) 2009.

Laasonen, Milla (2010). Ahdistaako avoimuus? Wikin käyttö tutkimus- ja kehittämishankkeen viestinnässä. https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/12737/Laasonen_Milla_Ahdistaako_avoimuus_Theseus.pdf

Laukkanen, Marjo & Vaattovaara, Virpi (2009). Kuulumisen tiloja verkossa. Teoksessa Filander, K.; Vanhakkala-Ruoho, Marjatta (toim.) 2009. Yhteisöllisyys liikkeessä. Gummerus, Jyväskylä.

Leboff, Grant (2011). Sticky marketing. Why everything in marketing has changed and what to do about it. UK: CPI Antony Rowe.

Lehtonen, Heikki (2000). Yhteisö. Vastapaino, Tampere.

Leino, Antti (2010). Dialogin aika. Markkinoinnin ja viestinnän digitaaliset mahdollisuudet. WS Bookwell, Porvoo.

Leivo, Tomi; Mutanen, Marjut; Nieminen-Sundell, Riitta (2009). Diginatiivit, työ, kansalaisuus. Kansallisen ennakoitiverkoston julkaisu- ja. <http://www.foresight.fi/wp-content/uploads/2009/12/Diginatiivit.pdf>

Linkola, Jussi (2011). Wikisensei. Teoksessa Kokkonen, Juhana & Linkola, Jussi 2010. Opetuksen avoin suunnittelu. Metropolian julkaisu- ja (mikrokirja).

Metropolian Confluence infosivusto. <http://wiki.metropolia.fi/display/confluguide/Confluencen+infosivusto> Luettu 19.1.2012.

Myllyrinne, Juuso (2011). Slow advertizing. TEDx esitys 29.11.2011. <http://www.youtube.com/watch?v=BMm12Uurdqo>. Luettu 19.1.2012.

Salmenkivi, Sami, Nyman, Niko (2007). Yhteisöllinen media ja muuttuva markkinointi 2.0. Karisto Oy, Helsinki.

Silmät auki sosiaaliseen mediaan (2011). Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 3/2011, toimittaneet Terhi Aaltonen-Ogbeide, Pentti Saastamoinen, Heikki Rainio ja Tero Vartiainen. [http://www.eduskunta.fi/triphome/bin/thw.cgi/trip?\\${APPL}=erekj&\\${BASE}=erekj&\\${THWIDS}=0.56/1326894416_415278&\\${TRIPPIFE}=PDF.pdf](http://www.eduskunta.fi/triphome/bin/thw.cgi/trip?${APPL}=erekj&${BASE}=erekj&${THWIDS}=0.56/1326894416_415278&${TRIPPIFE}=PDF.pdf)

Tapscott, Don & Williams, Anthony D. (2006). Wikinomics. Penguin Group, United States of America.

Tapscott, Don (2010). Syntynyt digiaikaan. WS Bookwell, Porvoo.

Tuottajaklubi-lehti (2011). TAKU-lehden 4/2011 välissä alun perin ilmestynyt Tuottaja 2020 -hankkeen julkaisuja popularisoiva lehti. http://tuottaja2020.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/katalysoi/Tuottajaklubi_small.pdf

Tuottaja 2020 projektisuunnitelma (2009). <https://wiki.metropolia.fi/download/attachments/11209603/Tuottaja2020.pdf?version=1&modificationDate=1243320631000> Luettu 2.1.2012.

Weinberg, Tamar (2009). The new community rules: Marketing on the social web. Vicks Litho, USA.

KUVAT

 C! (Flickr.com).....	1
 fxp (Flickr.com)	7
 Basheem	9
 carelinamia (Flickr.com)	11
 Misteraich (Flickr.com)	19
 robunejay (Flickr.com)	26
 TähtiL (Flickr.com)	28
 Teemow (Flickr.com)	33
 Trillibagus (Flickr.com)	34
 See-Ming Lee (Flickr.com)	39
 Trillibagus (Flickr.com)	40
 Jaaron (Flickr.com)	44
 Toban Black (Flickr.com)	47
 empopempo (Flickr.com).....	56

Wikin käyttö Metropoliaassa (Confluencen infosivusto): ohjeet ylläpidolle

Wiki on yhteisöllisen verkon (sosiaalinen media) väline ja menetelmä, jonka avulla usea henkilö tuottaa yhteistä sisältöä verkossa.

Wiki Metropoliaassa

Wikiä käytetään Metropoliaassa eniten opetukseen, projektiviestintään ja ideahautomotoimintaan. Tällä hetkellä [syyskuu 2011] Metropolian wikissä on yli kaksisataa yhteistä työtilaa, joista suurin osa on avoin koko Metropolialle. Voit tutustua niihin wikin etusivulla osoitteessa <https://wiki.metropolia.fi>

Metropolian wiki-alustana käytetään Confluence-ohjelmaa. Tärkeimmät tiedot (käyttötarkoitus, oppaat, yhteyshenkilöt) järjestelmästä ovat sivulla <http://wiki.metropolia.fi/display/confluguide/Confluencen+infosivusto>

Miten alkuun?

Metropolian wiki-alustalle voi opiskelija ja henkilökunnan jäsen perustaa henkilökohtaisen tai yhteisen työtilan.

Tarkempi opas henkilökohtaisen sivun avaamisesta on Confluencen pikaoppaassa osoitteessa <https://wiki.metropolia.fi/pages/viewpage.action?pageId=2294114> (luku 2.1.)

Yhteisen wiki-tilan voi perustaa esimerkiksi jotakin opintojaksoa tai projektia varten. Yhteiset työtilat on alustettava (avattava) tietohallinnossa ennen käyttöönottoa. Alustukset tilataan vapaamuotoisella viestillä käyttäjätuesta osoitteessa <https://hd.metropolia.fi>

Wikin käytön henkilöstökoulutusta

Henkilökunnalle on kevätkaudella 2012 tarjolla erilaisia opastavia palveluja wikin käytöstä. Niihin kuuluvat mm. Wiki Special Workshop (henkilöstökoulutus), opiskelija-assistenttien palvelut ja wikisensei-verkosto. Lisätietoja tukipalveluista on osoitteessa

<https://wiki.metropolia.fi/pages/viewpage.action?pageId=10556568>

Voit myös tilata Metropolian wikin Facebook-sivun:

<https://www.facebook.com/pages/Confluence-wikin-kayttajat-Metropoliaassa/189851291027484>

Laajempaa näkökulmaa wikiin

Perustietoa wikistä voi lukea sivulla

<https://wiki.metropolia.fi/display/socialmedia/Wiki>

Perusteellisen johdatuksen wikin maailmaan tarjoaa Juhana Kokkosen artikkeli Wikitoimintaa:

<http://wiki.metropolia.fi/display/~kokkj/Wikitoimintaa>

Yhteisöllisen verkon mahdollisuudet

Laajemmin yhteisöllisen verkon (sosiaalinen media) välineisiin ja menetelmiin voi tutustua yhteisöllisen verkon infisivustolla (<https://wiki.metropolia.fi/pages/viewpage.action?pageId=4098159>) sekä viestinnän koulutusohjelman perustamalla Katalyytti-sivustolla (<http://wiki.metropolia.fi/display/katalyytti/Katalyytti>).

Yhteisöllisen verkon uutisia voi seurata myös mm. Metropolian sosiaalisen median Twitter-kanavalla:

<http://twitter.com/sosiaalinen>

Projektin keinot ovat oikeita tarpeeseen vastaamiseksi (projektissa tehdään oikeita asioita)

1 2 3 4 5 EOS Täydennä tarvittaessa

- a) I tutkimus sykli syyskuu 2009
- b) Suunnitellut tutkimus sykli
- c) Wikityöskentely
- d) Signaalien keräys
- e) Skenaariopajat
- f) Raportin koostaminen
- g) Skypetapaamiset

Projektin toimintamallit muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden

1 2 3 4 5 EOS Täydennä tarvittaessa

Projektin toimintamallit ovat vakiinnutettavissa osaksi pysyvää toimintaa

1 2 3 4 5 EOS Täydennä tarvittaessa

- a) Wikityöskentely
- b) pedagoginen kehittäminen
- c) Tutkijaklubin verkostomainen toimintatapa
- d) Signaalien keräys

Projektissa tehtävä kehitystyö on luonteeltaan innovatiivista

1 2 3 4 5 EOS Täydennä tarvittaessa

- a) Wikityöskentely
- b) Signaalien keräys
- c) Yhden alan koko koulutus sektorin ennakkointiprosessi

Kohderyhmät ovat riittävällä tavalla mukana kehitystyössä

1 2 3 4 5 EOS Täydennä tarvittaessa

- a) Wikityöskentely (henkilökunta, tutkijat)
- b) Signaalien keräys (Tutkijat, opiskelijat, projektin henkilökunta)
- c) Ennakointitiedon tuotanto (Ohjausryhmä, tutkijat, informantit, osalliset)

Projektissa tehdään aktiivisesti toimintamallien kehitystyötä

1 2 3 4 5 EOS Täydennä tarvittaessa

- a) Wikityöskentely
- b) Signaalien keräys
- c) Skenaariopajat

Vastaa projektia koskeviin väittämiin valitsemalla omaa näkemystäsi parhaiten kuvaava vastausvaihtoehto skaalalla 1–5. Mikäli et osaa/pysty vastaamaan sinulle tuntemattomasta osa-alueesta, vastaa EOS.

PROJEKTIN WIKI-SIVUSTO

1. Olen käynyt projektin wiki-sivuilla

Kyllä En

Kuinka usein?

- Kerran
- n. 5 kertaa
- 10 kertaa tai enemmän

2. Oliko wikiin meneminen hankalaa?

- Ei ollenkaan
- Vähän
- En osaa sanoa
- Hieman hankalaa
- Todella hankalaa

Jos oli hankalaa, miksi?

- Tunnukset hukassa
- Sivusto herjasi

- Painoin "get me out of here"
- Muu, mikä?

3. Mitä asioita katsoin wikissä?

- Ohjausryhmän muistioita
- Projektin julkaisuja
- Projektin tiedotusta
- Muuta, mitä?

4. Olen kommentoinut wikissä

En ollenkaan Kerran Muutaman kerran Useasti Hyvin usein

5. Olen muuten osallistunut wikin sisältöjen luomiseen

En Kyllä Miten?

Kysymykset 6–10: 1= täysin eri mieltä, 5= täysin samaa mieltä, EOS = en osaa sanoa

1 2 3 4 5 EOS

6. Minusta wiki on sopiva projektihallinnon sähköinen foorumi

7. Minusta on hyvä, että projektin asiat ovat julkisessa wikissä

8. En haluaisi nimeäni mainittavan projektin wikissä, koska se löytyy silloin google-hausta

9. Minusta sopivampi projektihallinnon foorumi olisi:

- Blogi
- Sähköpostittelu
- Mese tai chat
- IRC tai muu galleria
- ConnectPro -huone
- Skype-kokous
- Kokous kuukausittain palaverihuoneessa

Miksi?

Kiitos!

TUOTTAJA2020 -JULKAISUT

JULKAISUT LÖYDÄT OSOITTEESTA TUOTTAJA2020.METROPOLIA.FI

Kulttuuri kokoaa. Kulttuuritapahtumien muuttuvat verkostot. Halonen (toim.) 2010

Kulttuuri katalysoi. Megatrendien tärahtäminen tuotannon kentälle. Halonen 2011

Kulttuuri kannattelee. Takulaisten näkemyksiä kulttuurituotannon tulevaisuudesta. Halonen & Teye 2011

Kulttuuri kutoo. Yhteistyö ja verkostot vapaan kulttuurikentän tukena ja innostajana. Björkqvist 2011

Kulttuuri kipinöi. Tulevaisuusajattelu pedagogisena haasteena. Hero 2011

Kulttuuri kutsuu. Vapaaehtoiset tapahtumien voimavarana ja hengenluojina. Iso-Aho 2011

Kulttuuri kyydittää. Kulttuuriekosysteemi ja matkailu. Uotila 2011

Kulttuuri kokeilee. Ennakoinnin menetelmien arviointi. Hero 2012

Kollektiivinen kulttuuri. Wiki avoimen projektihallinnon välineenä. Hero 2012

Näkökulmia kulttuurituottajien koulutukseen. Mitchell ja Oinaala 2012

Cultural Manager 2020. Visions of Future. Halonen & Hero (eds.) 2011

Kulttuurituottajakoulutuksen suuntaviivoja. Tuottaja2020 -hankkeen loppuraportti. Katri Halonen (toim.) 2012

Tuottaja2020. Kurkistuksia kulttuurituottajan tulevaisuuteen. Björkqvist, Halonen, Hero, Iso-Aho, Teye, Uotila 2012

Kuinka wiki pärjää avoimen projektinhallinnon ja tutkijaklubin työkaluna?

Kuinka se edistää kehitysprojektin kollektiivista ja avointa kulttuuria?

Voiko avoin wiki olla pakollinen nykymarkkinoinnin kanava?

Tässä raportissa wiki nähdään paitsi avoimen hankehallinnon välineenä, myös yrityksenä luoda yhteistointia asiakkaiden kanssa joukkoistamalla kehityshankkeen aineistojen keräystä. Wikiä koetellaan myös viestinnän ja markkinoinnin näkökulmista: voiko wiki olla tärkeä osa nykymarkkinointia? Voiko wikillä luoda kysyntää tutkimustuotteille tai palveluille? Riittääkö kuratoidun vakoilun tarjoaminen?

Tuottaja2020 oli kolmevuotinen tulevaisuudentutkimusprojekti, joka pyrki jakamaan avoimesti tuottamansa tiedon ja rakentamaan tulevaisuutta yhdessä kohderyhmänsä kanssa reaaliaikaisesti projektin kuluessa.

LISÄTIETOJA JA JULKAISUJA: <http://Tuottaja2020.metropolia.fi>

